LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $1200
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 24 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, kovo (March) 28, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Po Guamo
Dar apie tą "kongresą"
Jį ignoravo
Mišiolas lietuviškai

— Rašo **R. Mizara** —

Praėjus Guamo konferencijai, pasaulio spauda tvirtina, jog **tai buvo karinės strategijos konferencija.**

Maskvos "Pravda" sako: visos prezidento šnekos apie taikos troškimą—šake ant vandens rašytos.

Senatorius Fulbright: amerikai, galingai valstybei, didelė gėda kariauti prieš mažytį, silpnutį Vietnamą.

Senatorius Robert Kennedis: dabar darosi dar aiškiau, kad JAV privalo nutraukti bombų sėjimą ant Šiaurės Vietnamo.

O Niujorko ir San Francisko žmonės ruošiasi balandžio 15-ajai—didžiulėms demonstracijoms už taiką.

—:—

Andai minėjome, kad Buenos Aires mieste šiemet įvyko Pietų Amerikos lietuvių "kongresas," dipukų sušauktas.

"Kongresinės" mišios buvo laikytos katalikų katedroje, kuri buvo apytuštė; vyskupo Brizgio balsas buvo "balsas tyruose."

—:—

Brooklyno "Vienybėje" smulkiau tą "kongresą" aprašo **Nadas Giedraitis** (eičiau lažvbų, jog tai K. Norkus!) Pripažindamas, kad pas jo bosus Ožinskius viskas buvo okei — Ožinskienės vadovaujamas vaikų chorelis ir parapijinis Cecilijos choras pasirodė "kaip reikia," N. Giedraitis paberia ir tokių trūpinėlių, būtent—

"...kongreso rengimo komisijoms nepavyko gauti audiencijų pas vietinės vyriausybės atstovus ir nebuvo jų žodžio kongreso parengimuose..."

Vadinasi, Argentinos valdžia, nujausdama, kas "kongrese" bus, jį **boikotavo, ignoravo.**

Už tat Valiūnas ir Barzdukas turėjo **good time:** abudu "auksaburniai oratoriai" migdyte migdė nelaimingus klausytojus pasakomis apie vlikus ir altus ir kitokius stebuklus.

Kiek CIA supylė į šio "kongreso" tarbą dolerių, nedrįsčiau sakyti.

—:—

Š. m. kovo 5 d. sukako 40 metų Bulgarijos dienraščiui **"Robotničesko Delo."** Pradėjęs eiti mažyčiu lapeliu, kai Bulgariją valdė buržuazija, nūnai jis išaugo į didžiulį laikraštį. Tai Bulgarijos Komunistų partijos organas.

—:—

Čikagos marijonų laikraštis skelbia, kad jau yra paruoštas "lietuviškas mišiolas"; į lietuvių kalbą išvertė Tarybų Lietuvos teologai-kalbininkai, o Vatikanui vertimą įteikė vilniškis prelatas **Česlovas Krivaitis.**

—:—

Naujojo mišiolo tekstai," "Draugas," "...yra **privalomi visiems lietuviams (katalikams), gyvenantiems Lietuvoje ir už tėvynės ribų."** Mišiolo į lietuvių kalbą vertimą patvirtino "popiežiškoji komisija."

Na, tai dabar lietuvis, praktikuojantis katalikas, nuėjęs į bažnyčią, galės jam suprantamą žodį išgirsti "iš paties mišiolo." Ką jis tada darys?

—:—

Pasirodo, Vatikane daug įtakos turi ne tik vyskupas J. Labukas-Matulaitis, o ir prelatas Č. Krivaitis, Vilniaus vyskupijos valdytojas.

Su Č. Krivaičiu teko susitikti Vilniuje ir platokai išsišnekėti apie daug dalykų. Jis—dar jaunas, vikrus vyras. Moka gražiai pasijuokti iš lietuviškų "veiksnių" ermyderių.

JAV bombonešiai milžinai "gyvens" Tailande

Washhingtonas. — JAV vyriausybė pranešė, jog Tailando valdžia mielai sutiko su tuo, kad amerikiniai oro milžinai B-52 galės nusileisti Tailande, pasiimti čia daugiau bombų ir jas vėl sėti ant Vietnamo. Tailando valdžia paskyrė šiems bombonešiams ir vietą, kur amerikiečiai pasistatė didžiulį aerodromą.

Amerikiniai karo vadovai šia dovana labai džiaugiasi, kadangi tai palengvins kelionę į Šiaurės Vietnamą ir atgal.

Ligi šiol B-52 nešdavo bombas iš Guamo, kur jiems yra didžiulis aerodromas. Bet Guamo sala yra už tūkstančių mylių nuo Vietnamo, — nelengva oro milžinams daryti keliones.

Valstybės sekretorius Ruskas pasiuntė karališkajai Tailando valdžiai šiltą padėką už tokią dovaną.

Clay Shaw įkaltintas

Kovo 22 dieną iš New Orleans buvo pranešta, kad Clay L. Shaw tapo įkaltintas tuo, kad dalyvavo sąmoksle nužudyti prezidentą Kennedį. Grand džiurė surado, jog prokuroras Garrisonas parodė užtenkamai faktų, kodėl Shaw turi būti teisiamas.

Taip paskelbė kriminalinio teismo teisėjas Matthew S. Braniff.

Kada Shaw bus teisiamas, dar nežinia. Sulyg Louisiana įstatymu, asmuo, surastas kaltu dalyvavęs suokalbyje nužudyti kitą žmogų, gali būti nuteistas 20 metų kalėti.

Šiuo metu Shaw yra laisvas po $10,000 bėla. Teismas jam leido išvykti iš New Orleans atostogų.

Teismas už 'informerius'

Washingtonas. — Aukščiausiasis šalies teismas penkiais balsais prieš keturis nusprendė, kad policija turi teisę žmogų areštuoti, kai ji paskundžia koks nors šnipelis. Taip pat policija turi teisę atsisakyti išduoti to šnipelio vardą ir pavardę, kai teisiamasis to reikalauja.

Šis teismo nuosprendis, sakoma, pasitarnausiąs policijai kovoti prieš narkotikų platintojus. Bet prieš šį sprendimą balsavo Warrenas, Douglasas, Brennanas ir Fortasas.

King kovos prieš karą

Atlanta, Geo. — Kun. Dr. Martin Luther King, negrų vadovas kovoje už pilietines negrams teises, čia turėjo pasikalbėjimą su spaudos korespondentais. D-ras King pasakė, jog karas Vietname kliudo Amerikos žmonėms kovoti už civilines negrams teises.

Dėl to, Kingo nuomone, Amerikos negrai privalo kovoti už tuojautinį karo Vietname baigimą.

(D-ras King sakys kalbą Niujorko didžiuliame taikos šalininku mitinge š. m. balandžio 15 d.)

Pietų Vietnamui---"nauja konstitucija"

Saigonas. — Pietų Vietnamo steigiamasis seimas, posėdžiavęs keletą mėnesių, priėmė projektą šalies konstitucijai, pagal kurią, sakoma, Pietų Vietnamas tvarkysis.

Generolai, su premjeru Ky priešakyje, suranda konstitucijos projekte "negerų dalykų," bet steigiamasis seimas, sakoma, nusileidimų generolams nedarys.

Stebėtojai, tačiau, sako, kad šis seimas ir pati konstitucija nieko nereiškia, kadangi apie du trečdaliai Pietų Vietnamo yra Vietkongo valdžioje ir nieko bendra neturi su šitos konstitucijos priėmimu.

Prancūzai kankinę Somalilandiečius

Loyada, Prancūzų Somalilandas. — Somalijos respublikos pasienio valdininkai sako, kad prancūzai kareiviai labai žiauriai kankino Somalilando patriotus, kurie nori gauti tautinę nepriklausomybę.

Somalija, kaip žinia, rubežiuojasi su Somalilandu, dėl to jos žmonės "mato ir girdi," kas čia darosi.

Bet Somalilando gubernatorius, Louis Saget, sako, jog, girdi, Somalijos valdžia per daug "savo nosį kiša" į Somalilandą.

Skiriasi su pačia, tai nekandidatuos

Puerto Rico gubernatorius Roberto Sanchez pranešė visam pasauliui, kad jis išsiskyrė su savo žmona. O jeigu taip, tai 1968 metais nekandidatuos gubernatoriaus vietai.

Jo žmona—buvusioji Conchita Dapena Quinjones, yra pasakiusi, kad divorso Robertui neduos. Gubernatorius yra 54 metų amžiaus ir gauna algos $25,000 metams. Atrodo, kandidatų Puerto Rico gubernatoriaus vietai su žiburiu ieškoti nereikės.

Londonas. — Čionai buvo parduoti kai kurie porcelianiniai indai — lėkštės, puodeliai, ir kit. — kuriuos kadaise vartojo Rusijos carai su savo šeimomis. Už vieną toki "seta" anglai sumokėjo $184,102.

Šiuos indus pardavinėjo varžytinėse; jie buvo gauti iš Tarybų Sąjungos.

BĖDA IR ŠUNIUI

Maisto ir vaistų federalinė administracija Washingtone įsakė atšaukti iš prekyviečių 26 tūkstančius šunims saldainių, kuriuos besivaikydami pelnus fabrikantai padarė užkrėstus Salmonella bakterijomis.

Prokuroras James Garrisonas pasakoja tarybiniams žurnalistams apie sąmokslą

New Orleans, La. — Prokuroras James Garrisonas, kuris tyrinėja, kas dalyvavo prez. Kennedžiui nužudyti (1963 m.) sąmoksle, kalbėjosi su tarybiniais žurnalistais. Jam buvo patiekti specialūs klausimai, kuriuos pagamino TASSo korespondentas S. Losevas ir APN korespondentas G. Borovikovas. Klausimai buvo įteikti kovo 18 d. Žemiau paduodame žurnalistų klausimus ir į juos Garrisono atsakymus. Vertimas į lietuvių kalbą—Eltos.—**Red.**

—:—

Klausimas: Prieš dvi savaites jūs, misteri Garisonai, pasakėte, kad išspręstas yra klausimas, ar buvo sąmokslas, kurio tikslas — nužudyti prezidentą Kenedį. Ar jūsų įsitikinimas per tą laiką nesusvyravo?

Atsakymas: Mūsų įsitikinimas negali būti didesnis, kaip dabar. Kad byla būtų baigta, dabar reikia tik laiko ir energijos. Mes labai daug dirbame tirdami. Laikraščiuose dažnai cituojamas mano pareiškimas, kad darbas jau galutinai užbaigtas. Bet tai netiesa. Ir tokie laikraščių pareiškimai tik trukdo tardymui rasti naujų liudininkų.

Kovo 16 d. prisaikintieji teisėjai apkaltino buvusį advokatą Endrių tuo, kad jis davė melagingus parodymus. Jis mėgino kliudyti, kaip mes sakome, — kaišiojo pagalius į ratus. Mes neturime teisės palikti nenubaustus žmones, kurie melagingai liudija, kai tai yra susiję su žmogaus, šiuo atveju — šalies prezidento, nužudymu. Mes negalime leisti žmonėms kliudyti mums rasti tiesą. Mes ieškome tiesos, nieko daugiau, tik tiesos. Ir šios tiesos mes reikalaujame iš liudininkų.

Klausimas: Prieš dvi savaites jūs pasakėte, kad nė viena užsienio vyriausybė nebuvo susijusi su sąmokslu. Ar jūs tebesate tos pačios nuomonės ir dabar?

Atsakymas: Be abejo. Nė viena užsienio vyriausybė nė truputėlio nebuvo susijusi su sąmokslu prieš prezidentą Kenedį.

Sąmokslas, kuris subrendo Niuorleane, iš pradžių buvo nukreipta prieš JAV prezidentą. O paskui su šiuo sąmokslu atsitiko taip, kas atsitinka raketai, kuri liaujasi buvusi valdoma ir pataiko visiškai į kitą tikslą...

Klausimas: Kažkada žurnalistams jūs esate pasakę, jog jūs negalite manyti, kad Osvaldas yra nužudęs ką nors Dalase 1963 metų lapkričio 22 d. Ar jūs ir dabar laikotės šio požiūrio?

Atsakymas: Tą kartą korespondentai klaidingai interpretavo mano žodžius. Aš pasakiau, kad ne Osvaldas paspaudė gaiduką Dalase. Bet aš turėjau galvoje ne šūvį iš šautuvo. Dabar kalbėti apie tai, kas įvyko Dalase, dar anksti. Sąmokslas ir nužudymas buvo suorganizuoti labai sumaniai ir labai gudriai užmaskuoti.

Klausimas: Ar ketinate jūs suimti naujų žmonių?

Atsakymas: Žmonių bus suimta dar daug, bet ne artimiausioje ateityje. Mūsų apygardos prokuratūroje ne taip daug žmonių, ir reikia leisti jiems pailsėti. Be to, mes turime daug savų vietinių problemų, savo kasdieninių nusikaltimų. Jūs žinote, kad per tą laiką, kai aš esu apygardos prokuroras, neliko neišaiškintas nė vienas nusikaltimas, susijęs su žmogžudyste. Mes nenorime, kad nusikaltėliai pasinaudotu tuo, jog mes turime daug darbo, tirdami prezidento nužudymą.

Baigdamas pokalbį, apygardos prokuroras Džimas Garisonas pasakė vėlesnėje tardymo stadijoje paprašysiąs pagalbos iš kitų valstijų tardymo organų ir iš federalinės valdžios. Bet kol kas mes neketiname perleisti mūsų tardymą kam nors kitam, pasakė prokuroras.

Somalilandas---Prancūzijos, sako Charles de Gaulle

Paryžius. — Prancūzijos prezidentas de Gaulle pasakė savo ministrų kabinetui: nežiūrint kruvinų riaušių, kurios neseniai įvyko Somalilande, toji Afrikos kolonija pasiliks Prancūzijos globoje.

De Gaulle skelbia, kad balsavimai, įvykę kovo 19 d., aiškiausiai parodę, jog didelė dauguma Somalilando gyventojų norį pasilikti Prancūzijos žinioje.

Somalilandiečiai norį tik daugiau autonomijos, kurios prancūzai nesigailėsią jiems duoti.

Meksikos miestas, Meksika. — Prieš keletą dienų čia įvyko didžiulis protesto mitingas, nukreiptas prieš karą Vietname. Dalyvavo apie 8,000 žmonių, daugiausia studentų. Buvo pasmerkta JAV agresija.

New York. — Gubernatorius Rockefelleris siūlo, kad Calvertone, Long Islande, būtų įsteigtas didelis aerodromas, kuriame galėtų veikti "džetiniai" lėktuvai. Bet šiemet, atrodo, valstijos seimelis dar neužgirs šio sumanymo.

Didelį buvo nuostoliai

Saigonas, P. Vietnamas.—"New York Timeso" korespondentai apskaičiavo abiejų kariaujančių pusių nuostolius, padarytus per vieną savaitę, kuri baigėsi kovo 18 d. Tie nuostoliai buvę tokie:

Amerikos karių buvo užmušta mūšiuose — 211, sužeista 1,874; dingo be žinios—7.

Vietnamo patriotų-laisvintojų armija neteko 2,675 karių; jie krito mūšiuose.

Na, o vietnamiečių, kurie kovoja prieš savo šalies patriotus, per tą savaitę nuostoliai buvo 357 užmuštais.

Amerikos karo vadovai skelbia, kad nuo šių metų sausio 1 d. iki kovo 18 d. amerikiečių karių mūšiuose žuvo 1,642. Per tą patį laiką buvo sužeista 10,864.

SEPTINTAS TARYBINIS SATELITAS SAVAITĖJE

Maskva. — Vienos savaitės bėgyje Tarybų Sąjungos mokslininkai paleido į kosmosą jau septintą satelitą.

Bet visi satelitai paleisti be žmogaus.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Frankfurt, V. Vokietija.—Visoje eilėje Vakarų Vokietijos miestų, Velykų šventės proga žmonės demonstravo, reikalaudami nusiginkluoti. Taip pat demonstrantai smerkė karą Vietname. Viso demonstracijose dalyvavo apie 22-25 tūkstančiai žmonių. Reikšminga, kad tos rūšies demonstracijos vyko ir Vakarų Berlyne.

Londonas. — Tūkstančiai anglų taikos šalininkų, Velykų proga, demonstravo, protestuodami prieš karą Vietname. Demonstrantai pareiškė savo protestus ties JAV ambasada, ties Pietų Vietnamo ambasada ir ties Britų užsienio reikalų ministerija.

Roma. — Italijos parlamentas priėmė penkerių metų plano įstatymą.

Haga, Holandija.—Minia žmonių protestavo ties JAV ambasada prieš karą Vietname, smerkė prezidento Johnsono politiką. Apie 2,500 demonstrantų kiaušiniais apmėtė JAV ambasados sienas ir duris.

Maskva. — Praėjusią savaitę Maskvoje lankėsi Rytų Vokietijos vadovas Ulbrichtas. O Tarybų Sąjungos Komunistų partijos pirmasis sekretorius Brežnevas vyks į Rytų Vokietijos Komunistų partijos suvažiavimą, kuris prasidės balandžio 17 d.

Roma. — Popiežius Povilas VI-asis Velykų proga sakė kalbą šaukdamas pasaulį gyventi taikoje. Neįvardindamas, popiežius smerkė JAV ir jų vadamą karą Vietname.

Rio de Janeiro.—Naujasis Brazilijos užsienio reikalų ministras Pinto pareiškė, kad jis laikysis "realistinės politikos," kad darys visa, kad Brazilija pilnai ekonomiškai išsivaduotų.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Beprotybė!

PRAĖJUSIĄ savaitę New Yorko laikraščiuose pasirodė korespondencija apie mūsų farmerius ir žemės ūkį, kurioje skaitome:

"Pienas pieninės farmos savininkui yra pinigas. Kai jis išpila pieną ir mato, kaip jis sunkiasi į žemę arba subėga į upelį, jis mato, kaip doleriai išnyksta. Nežiūrint to, tūkstančiai svarų pieno jau supilta į žemę, upelius ir upes net 25 valstijose per tą laiką, kai Nacionalinė Farmerių Organizacija pradėjo sulaikyti pieną nuo rinkos, kad laimėtų didesnę kainą už pieną."

Pienas pilamas į upelius ir upes, kai tiek daug biednuomenės vaikų vaikštinėja alkani ir negauna pieno! Didesnę beprotybę sunku beįsivaizduoti.

Deja, ką kitą farmeriai turi daryti? Pieno tiesiai į miestus jie negali pristatyti. Pieną iš jų superka didžiosios monopolistinės kompanijos. Už pieno kvortą jos farmeriui užmoka tiktai nuo 8 iki 10 centų, o mieste už tą patį pieną mes turime jau mokėti nuo 27 iki 30 centų už kvortą.

Farmeriai nebegali išsiversti. Jie ryžtasi kovoti. Viena iš tų kovos priemonių yra sulaikymas pieno nuo pristatymo į pieno surinkimo punktus. Bet kur tą pieną padėti, kad jis nesugestų, kad jis nesurūgtų? Ir prasideda jo naikinimas...

Jeigu kam nors dar reikėjo įrodymo, į ką yra išsigimusi kapitalistinė santvarka, štai jiems tas įrodymas.

Prezidentas negalėsiąs pralaimėti

PLAČIAI KALBAMA, kad visuose savo žygiuose ryšium su Vietnamo karu prezidentas Johnsonas galvoja apie būsimuosius 1968 metais prezidentinius rinkimus. Jei tik sveikata leis, aišku, jis vėl kandidatuos.

Bet kaip su laimėjimu?

Viena nuomonė yra, kad jis pralaimėti negalės. Argumentuojama šitaip: Jeigu Vietnamo karas bus laimėtas ir baigtas, jis bus didvyris, kaip išgelbėjęs šios šalies "prestižą." O jeigu karas nebus baigtas, Amerikoje yra tradicija, kad "arklius keisti viduryje upelio yra neprotinga." Išmetimas jo iš prezidentystės, karo eigoje būtų atmetimas visos tos politikos. O taip mūsų istorijoje dar nėra atsitikę. Net dar manoma, kad juo labiau karas bus išplėstas, tuo lengviau bus Johnsonui laimėti rinkimus.

Taip galvoja pats Johnsonas ir jo kolegos. Todėl, girdi, negalima tikėtis karo pabaigos iki po rinkimų! Todėl, girdi, visi prezidento šalininkai šomis dienomis, sugrįžęs iš Guamoje įvykusios konferencijos, pradėjo garsiai kalbėti, kad šis karas bus "ilgas karas."

Bet, žinoma, situacija gali griežtai pasikeisti. Pav., gali toje pačioje Demokratų partijos senatoriaus Kenedžio ar kito kurio įžymaus demokrato vadovybėje įvykti sukilimas prieš Johnsono politiką. Johnsonas gali būti nebestatomas demokratų kandidatu. Tačiau rimtai abejojama, ar toks sukilimas suspės pasireikšti dar prieš rinkimus. Viskas rodo, kad Johnsonas tokio sukilimo savo partijoje nesitiki. Pats sen. Kennedis prieš jo politiką dar tik labai nedrąsiai žodį kitą laikas nuo laiko pasako. Dar gi aną dieną senatorius pagyrė prezidentą ir iš anksto pažadėjo savo paramą jo kandidatūrai dar vienam prezidentystės terminui.

Bet ar bus vykdomas?

FEDERALINIS teisėjas įsakė Alabama valstijos valdžiai integruoti visas viešąsias mokyklas. Ateinantį rudenį jau visos turi būti integruotos.

Patvarkymas rimtas ir geras. Bet ar Alabamos baltieji rasistai skaitysis su teismo patvarkymu? Labai abejotina. Juk 1954 metais Aukščiausiasis Teismas panašų patvarkymą išleido visoms šalies viešosioms mokykloms. Bet ir šiandien Alabamoje ir kitose pietinėse valstijose tebeviešpatauja segregacija—baltieji ir negrai atskirti, nesuleidžiami į bendras mokyklas.

Pasitarimų pasitarimai, o karas eina!

BEVEIK visas Senato Užsienio Reikalais Komitetas (17 narių iš 19) buvo atvykęs į New Yorką ir tarėsi su Jungtinių Tautų sekretoriumi U Thantu Vietnamo karo baigimo reikalais. Bet ką jie nutarė, laikoma didžiausioje slaptybėje. Veikiausia tik pasikalbėjo, o nieko nenutarė.

Pasitarimai yra geras dalykas. Bet kol kas jie dar nieko nedavė. Pasirodo, kad po kiekvieno "pasitarimo" prezidentas Johnsonas imasi naujų žygių karui praplėsti. Seniai sekretorius Thant yra pasakęs, kad raktas į taiką Vietname yra prezidento Johnsono rankose. Deja, su jo pastangomis šiam karui padaryti galą mūsų prezidentas nesiskaito.

Kas ką rašo ir sako

AR DIEVAS MIRĘS?

Kanadiečių "Liaudies Balse" skaitome:

Dažnai spaudoje skaitome, kad tai vienur, tai kitur atsiranda ir dvasiškių, kurie sako, kad dievas miręs. Religiniams fanatikams tas kelia didelę baimę. Net ir torontiškių veiksnių laikraštis Tėviškės žiburiai susirūpinę. Jie baiginasi, kad gali mirti ir "lietuvių šventasis" Kazimieras. Laikraštis, norėdamas saviškius sudrausti nuo paklydimo, sušunka, kad dievas negali būti miręs, nes jis yra nemirtingas.

Dievas, aišku, nemirė. Kaip jis mirs, kad jo niekad nebuvo. Ką tie dvasiškiai turi minty je, sakydami, kad dievas miręs, tai tą, kad jis miršta žmonių tarpe; kad žmonės pradeda vis mažiau tikėti į dievą. Net ir dvasiškių tarpe jau atsiranda drąsiai kalbančių, kad dievo nėra, jeigu žmonės jo neturi savo širdyje.

Dievas ir kiti religiniai dalykai buvo žmonių sukurti, todėl jie miršta, kuomet žmonės pradeda suprasti, kad ne dievas žmogų sutvėrė, o žmogus dievą.

Tas pat ir su šventaisiais. Žmogus juos apšaukė šventaisiais. Žmogus ir nukarūnuos juos.

GRAŽUS IR REIKALINGAS PABARIMAS

Vilniaus "Tiesos" kolumnoje "Dienos aidai" skaitome:

Atėjo pirmi remontininkai kloti grindis. Dirbo spėriai ir gražiai. Bet kad tik tiek. O keikėsi, o plūdosi... Atrodė, žmonės nė savų vardų neturi, šūksmais ir įvairžiais vienas į kitą kreipėsi. Nepiktai, šypsodamiesi, draugiškai. Matyti, chroniškas įprotis keiktis.

Sudėjo grindis, aptvarkė langus, duris. Gerai padarė. Bet girdėtoji biauruma liko. Kaip prilipusi. Šeimininkai galvojo: "Ką dabar apie mus pagalvos interesantai, kurie grindų dėjimo dienomis čia tiek visko prisiklausė!.."

Paskui atėjo remontininkai. Jie šveitė, dažė ir dainavo. Įstaigos darbuotojai, remonto dienomis persikėlę į vieną namo galą, antrojoje pusėje girdėjo skambius balsus.

Kai remontas baigėsi, įstaigos žmonės, grįžę į savo kabinetus, šnekėjo, jog geriau būtų iš viso tų naujų grindų nedėję — tik padažyti, ir viskas...

Visi kiekvieną dieną kur nors būname. Ar visada mūsų elgesys svetur palieka atminimą be šešėlių? O ar taip jau sunku atprasti ar atpratinti žmones nuo keiksmų!

Taip labai draugiškas ir reikalingas pabarimas. Pas mus irgi kai kas nesusivaldo. Reikia ar nereikia, bet vartoja tokius žodžius (keiksmažodžius), kad net šlykštu klausytis. Tai negarbingas įprotis, kurį reikia stengtis nusikratyti.

PAGARBA ĮŽYMIAM LIETUVOS MEDIKUI

Vilniaus "Tiesoje" (kovo 19 d.) skaitome tokį "Grupės draugų" paskelbtą nekrologą:

"Š. m. kovo mėn. 17 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė ilgalaikis Kauno Medicinos instituto normalinės anatomijos katedros vedėjas, docentas, medicinos mokslų kandidatas Arturas Jurgutis.

A. Jurgutis gimė 1909 m. spalio 11 dieną Tomske tarnautojo šeimoje. 1939 metais baigė Kauno universiteto medicinos fakultetą. Dar besimokydamas universitete, 1937 metais A. Jurgutis pradėjo dirbti anatomijos katedroje jaunesniuoju laborantu ir tolesnis jo gyvenimas buvo glaudžiai susietas su šia katedra. 1944 metais A. Jurgutis buvo paskirtas normalinės anatomijos katedros vedėju. 1945 m. velioniui buvo suteiktas docento vardas, o 1957 metais jis apgynė medicinos mokslų kandidato disertaciją.

A. Jurgutis buvo plačios erudicijos mokslininkas, gabus pedagogas, aistringas ateistas, didelis visuomeninin kas. Velionio plunksnai priklauso daugiau kaip 60 mokslinių darbų iš anatomijos, antropologijos, sociologijos ir filosofijos. A. Jurgutis išauklėjo visą eilę morfologų, vadovavo jų moksliniams darbams. Jo ateistinių minčių klausė paskaitose ir skaitė populiariuose leidiniuose Kauno ir respublikos visuomenė.

Tarybinė vyriausybė įvertino A. Jurgučio nenuilstamą darbą, nuopelnus, auklėjant jaunąją kartą. Velionis buvo apdovanotas "Garbės ženklo" ordinu, medaliu "Už darbo šaunumą," LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Garbės raštais.

Šivesus A. Jurgučio atminimas ilgam liks draugų, bendradarbių, Lietuvos medikų širdyje."

Krislai iš Lietuvos

Žudikas pabėgo už Atlanto

Rašinyje "Būsimojo romano prototipai" šios dienos "Tiesa" primena kruvinus karo pradžios įvykius Pašilėje, Kražių apylinkėse. Pasitraukus Tarybinės Armijos daliniams, subruzdo vietos buožės ir dvarponiai. Su šautuvu švaistėsi Pranas Jakutis su pašiliškiais Geduciu, Reimontais, Alfonsu Stulginskiu ir kitais. Susibūrę, baltus škurlius užsiraišioje, jie puolė masiškai šaudyti pažangius žmones ir žydus.

Ypač žiaurus buvo Kareiviškių dvarponis Jakutis. Jis traiškė vaikų galvas į pravažiuojančias mašinas, aiškindamasis, kad gaila šovinių. Veikliausias jis buvo ir prie masinių žudynių vietos — Kuprės miške, ties Kražiais. Po žudynių visada likdavo nužudytųjų turto, drabužių. Su vilko godumu varžydavosi dėl jų P. Jakutis, o gavęs savo dalį, nesidrovėdavo šniukštinėti po apylinkes, apsirengęs nužudytųjų rūbais.

Bet priėjo ir atsiskaitymo valanda. Kai Tarybinei Armijai spaudžiant hitlerininkai bėgo iš Lietuvos, išsigandęs bėgo ir P. Jakutis, palikęs Kareiviškių dvarą. Jis vėliau išsidangino už Atlanto.

Įdomu, ar tas kruvinasis "didvyris" tebėra gyvas? Gal jis ir dabar tebesididžiuoja savo "žygiais" ir šūkauja apie Lietuvos "laisvinimą"?

O gal ir tie pabėgo?

Kiekvienas Sedos žemaitis gali papasakoti apie baltaraiščių (jie vadina baltaškurliais tuos žudikus, kurie 1941 m. švaistėsi po jų kraštą, kankino ir žudė žmones) kruvinus darbus. Daug nužudyta sediškių karo pirmomis dienomis. Jų tarpe buvo ir Petras Irkinas. Jį nužudė jo sūnaus akivaizdoje. O buvo taip:

...Slapstydamasis už medžių, priglusdamas parugėse, dvylikametis Petrukas atsekė paskui tėvą į Kražių kapines. Baltaraiščiai pastatė naujakurį Petrą Irkiną prie duobės. "Duosime kumečiui žemės!" Berniukas ėmė klykti. Vienas budelių atsuko į jį šautuvą, paskui ėmė juoktis: "Mes pagal įstatymus. Kas ubago—paliekam ubagui!" Tėvas tylėdamas nusirengė ir drabužius atidavė sūnui parnešti namo. Naujakurį sušaudė sūnaus akivaizdoje. Sušaudė, matant iš siaubo pastirusiam berniukui, kad visą gyvenimą prie žemės jį lenktų šalta baimės ranka. Kad jis išaugtų už žolę nuolankesniu kumečiu...

Tačiau apsiriko žudikai. Jaunasis Petras Irkinas įveikė siaubo jausmą ir paskutiniais karo metais įstojo į komjaunimą, o vėliau tapo liaudies gynėju ir kovojo su nacionalistiniais banditais, kurie tęsė baltaškurlių ir hitlerininkų kruvinus darbus.

Ant. Bimba "Moksleivyje"

Lietuvos moksleivių žurnalas "Moksleivis" savo 2-ame numeryje patalpino pasikalbėjimą su neseniai Lietuvon atsilankiusiu "Laisvės" ir "Šviesos" redaktorium, Vilniaus universiteto garbės daktaru Antanu Bimba. Kalbėjęs su A. Bimba korespondentas A. Judžentis klausinėjo apie to įžymaus tautiečio jaunystę, jo pirmuosius žygius Amerikoje, įspūdžius apie šių dienų Ameriką bei apsilankymą Lietuvoje. Apie įspūdžius iš Lietuvos mokyklų A. Bimba pasakojo:

—Aš lankiausi daugelyje mokyklų. Moksleiviai man labai patiko. Tokie žingeidūs, domisi viskuo, klausinėja. Nespėju aš ir atsakinėti. Taip, dabar visai kitoks jaunimas, negu prieš dvidešimt metų. Optimistiškai nusiteikęs, protingas, tokius rimtus klausimus užduoda.

—Ko jūs norėtumėte palinkėti Lietuvos moksleiviams, — klausia korespondentas.

—Daug sportuoti ir gerai mokytis. Ir kad kitą kartą dar labiau nustebintų savo išprusimu ir gudrumu.

Ką parodys Lietuvos teatrai?

Apie artimiausiu laiku numatomus statyti Lietuvos teatruose naujus veikalus štai ką papasakojo Kultūros ministerijos Meno reikalų valdybos viršininkas R. Jakučionis:

—Nuo šio sezono pradžios visi vienuolika Lietuvos profesinių teatrų pradėjo ruošti naujus veikalus, skirtus Didžiojo Spalio 50-mečiui Vilniaus Akademinis dramos teatras neseniai pastatė L. Leonovo veikalą "Antpuolis." Netrukus žiūrovai pamatys originalų A. Bieliausko veikalą "Svečias iš Vilniaus." Nusipelnęs Lietuvos TSR artistas A. Kernagis ir rašytojas J. Būtėnas rašo veikalą apie keturis komunarus — K. Požėlą, J. Greifenbergerį, K. Giedrį ir R. Čarną.

Valstybiniame Operos ir baleto teatre bus statomos lietuvių kompozitorių operos — V. Paltanavičiaus "Žmogus ir laikas" ir V. Laurušo "Paklydę paukščiai" ir kitos.

Kauno muzikinis teatras parodys V. Baumilo operą "Išbandymų dienos" ir naują B. Gorbulskio operetę "Trys vakarai." Panevėžio dramos teatras ruošia G. Ošerovičiaus veikalą "Dviese kartuvėse." Kauno dramos teatras parodys pjesę "Tyluva — du kilometrai" pagal A. Urnevičiūtės veikalą. Šiaulių dramos teatras pastatys M. Šatrovo veikalą "Liepos šeštoji" iš revoliucijos įvykių. Lenino vaidmenį tame veikale atliks Nusipelnęs artistas S. Paska. Eilę naujų veikalų ruošia ir kiti teatrai.

Jubiliejinės teatrų kolektyvų apžiūros rezultatams išaiškinti sudarytas specialus žiuri, į kurį įėjo žymūs Lietuvos meno ir kultūros veikėjai. Netrukus žiuri nariai išvyks į teatrus. Jie susipažins su teatrų repertuarais, padės paruošti dekadų ruošimo planus šventės dienomis. Geriausi spektakliai bus atrinkti Visasąjunginiam teatrų festivaliui, skirtam Didžiosios Spalio Socialistinės Revoliucijos 50-mečiui.

Lietuvos suvenyrai Maskvoje

Daugelyje Maskvos parduotuvių galima pamatyti įvairius suvenyrus iš Lietuvos. Neseniai Gorkio gatvėje atidaryta specializuota firmos "Vesna" parduotuvė, kur suvenyrai ir atminimo dovanos iš Pabaltijo respublikų užima garbingą vietą.

Maskviečiai ir sostinės svečiai, pamėgę originalius Lietuvos, Latvijos ir Estijos meistrų darbus, čia gali pasidžiaugti naujienomis. Didelį pasisekimą pas pirkėjus turi servėtėlės, staltiesės, dekoratyviniai takeliai, Lietuvos vynų rinkiniai, keraminiai servizai, dovanos iš gintaro.

Daugelį suvenyrų gamina nagingos "Dailės" kombinato dailininkų rankos. Be karolių, segių, auskarų ir kitų tradicinių dirbinių iš Baltijos aukso, gaunama įvairių žanrinių figūrėlių, mozaikinių paveikslų ir t. t.

Mažiesiems parduotuvės lankytojams labai patinka lėlės, aprengtos lietuviškais tautiniais drabužiais. Šias lėles gamina Vilniaus "Vienybės" fabrikas.

Pernai rudenį Maskvoje buvo surengta Visasąjunginė suvenyrų paroda, kurioje gausiai buvo atstovaujami Lietuvos įmonių gaminiai. Paskui toji paroda buvo perkelta į Leningradą, kur irgi sulaukė didelio susidomėjimo.

Netrukus—"Tiesos" 50-metis

Šių metų balandžio 12 sukaks 50 m. nuo tos dienos, kai į Lietuvos darbo žmones prabilo "Tiesos" žodis. Pirmasis bolševikinės "Tiesos" — tada dar savaitraščio — numeris išėjo Petrograde. Pirmieji "Tiesos" redaktoriai buvo Petrogrado lietuvių socialdemokratų-bolševikų partijos nariai. Jų tarpe žymų vaidmenį vaidino poetas Julius Janonis. Pirmajame "Tiesos" numerio pirmoje vietoje randame J. Janonio eilėraštį "Neverkit pas kapą." Buržuazijai Lietuvą valdant, "Tiesa" išeidavo nelegaliai. Pirmasis legalus "Tiesos" numeris Lietuvoje išėjo Kaune 1940 metų birželio 26 dieną. Karo metu "Tiesa" ėjo Maskvoje, o nuo 1944 m. rugpjūčio 9 d. vėl pradėjo eiti Lietuvoje—Vilniuje.

J. Paliukonis

Vilnius, 1967-II-25

Sauja Žiežirbų

Pasiklausius mūsų prezidento Johnsono kalbos, kurią jis pasakė Nashville, Tenn., kovo 15 dieną, veržiasi į galvą klausimas: Argi 20-ame amžiuje mūsų, ponai valdovai taip atsiliko, jog pasirodo žemesniais ir už Romos Patricijus savo protavime ir elgėsyje?

Prez. Johnsonas, bandydamas atsakyti visiems jo kritikams, tik dar geriau parodė tikrąjį amerikoniško imperializmo tikslą, visai negalvodamas, kad mes gyvenam 20-ame amžiuje, o ne Romos laikų gadynėje.

Kad pasilaikyti ir vis daugiau turtėti, kapitalizmui — imperializmui reikalingi karai. Bet visai nepagalvoja, kad šių dienų liaudis nėra Romos Patricijų vergai; kad šių dienų liaudis karams labai priešinga ir kelia protesto balsus ypač prieš karą Vietname, ir kad ji pasakius: ginu karų!

-:- -:- -:-

Aš niekaip negaliu suprasti, kodėl mūsų lietuvių pažangūs laikraščiai įsisavino angliską žodį "eskalavimas". Jei jau nebūtų lietuviško žodžio — nieko nesakyčiau. Bet dabar taip kai kurie mūsų rašėjai įsikibo į angliską žargoną kad negalima suprasti kodėl. Nejaugi angliškas žargoniškas žodis gražiau skamba, negu lietuviškas?

-:- -:- -:-

Na, tai jau gavau iš T. Lietuvos pirmąjį numerį "Gimtasis kraštas". Gana įdomus, ir yra kas pasiskaityti iš gimtojo krašto. Nėra ir mūsų "Laisvės" parengimas aprašytas gana trumpai, sklandžiai. Patartina kiekvienam, kuris tik turi giminių, paprašyti, kad jiems giminės užsakytų minėtą laikraštį.

I. Vienužis

LENGVASIS AKMUO

Įmetus šį akmenį į vandenį, jis negrimzta. Tokią statybine medžiagą — blokus ir detales iš silikalcito — neseniai pradėjo gaminti Estijoje Paidėvės silikalcito gamykla.

Įmonės specialistai išrado naują silikalcitinių statybinių medžiagų gamybos technologiją, pagal kurią masė po apdorojimo pasidaro putlesnė, ir todėl kubinis metras šio dirbtinio akmens sveria žymiai mažiau, o gamyba atpigo.

Iš lengvų ir tvirtų silikalcito blokų jau pastatyti pirmieji namai Aravetės kolūkyje. Kuriamos silikalcito konstrukcijos ir gyvulininkystės fermoms.

(TASS)

300,000 italų išvyko kitur

1966 metais iš Italijos išvyko 300,000 žmonių į kitas šalis gyventi. Apie pusę jų paliko Europą. Kada žmonės turi palikti savo gimtąjį kraštą, tai reiškia, kad ten gyvenimas sunkus.

Pasikalbėjimas su Šančių kunigu Alfonsu Lape

Lankydamasis 1959 ir 1965 metais Lietuvoje turėjau pasikalbėjimų su eile katalikų dvasininkų. Man vis rūpėjo sužinoti, kaip jie gyvena, kaip jie atlieka savo kunigiškas pareigas, kaip jie žiūri į tarybinę santvarką Lietuvoje.

Būdamas Kaune 1965 m. rugpiūčio 9 d. apsilankiau pas dabartinį Kauno Šv. Jėzaus Širdies parapijos Šančiuose kleboną kunigą Alfonsą Lapę. Su Lape mudu jau buvome pažįstami; kai lankiausi pirmą kartą Tarybų Lietuvoje, jis buvo tuomet Kauno kunigų seminarijos rektorius. Taigi, kaip seni pažįstami, išsikalbėjome plačiai įvairiausiais gyvenimo klausimais. Aš jam stačiau klausimus, o Lapė man davė atsakymus, kurie gali būti įdomūs laugeliui Amerikos lietuvių.

Parsivežęs, aš šito pasikalbėjimo su kun. Lape neskubėjau spausdinti "Laisvėje." Man atrodė, jog tai nepasens.

Dabar, kai spaudoje (ne mūsiškėje) ir vėl pradėta rašyti apie Bažnyčios persekiojimus Lietuvoje, matau reikalo paskelbti ir pasikalbėjimą su kun. A. Lape, parodant, jog "veiksnių" spauda rašo netiesą.

Kun. A. Lapė, kaip skaitytojai matys, yra žymus dvasininkas, visokiose aukštosiose pareigose yra buvęs. Asmeniškai pažįsta jis daug katalikų kunigų, 1944 metais pabėgusių į Ameriką. Be to, kun. Lapė iškalbus vyras. O dabar prašau skaityti.

Rojus Mizara

—:—

1. **Klausimas:** Aš noriu, kunige klebone, kad Jūs plačiai ir objektyviai nušviestumėte kunigu pastoracinį ("kunigystės") darbą Tarybų Lietuvoje. Ar galite?

Atsakymas: Prisipažinsiu atvirai, kad šia tema kalbėti jaučiu turįs ir teisės ir pareigos. Teisę kalbėti suteikia tas gausus patyrimas, sukauptas dirbant daugiau kaip 30 metų ir tai įvairiausiose ir atsakingiausiose pareigose. Buvau vikaru, administratoriumi, klebonu, dekanu; buvau kapelionu gimnazijose ir vienuolyne; buvau Kurijos kancleriu ir Kunigų seminarijos dėstytoju ir jos rektoriumi. Dabar esu ŠVČ Jėzaus Širdies parapijos Sančiuose klebonas.

Jaučiu ir pareigą tiesos vardan, nors trumpai, pavaizduoti kunigo darbą Lietuvoje, kad geros valios žmonės turėtų tikrą ir teisingą vaizdą. Kiek man teks susirašinėti su lietuviais, šančiais už Tar. Sąjungos ribų, kiek teko jų matyti vieną kitą spausdinį ir girdėti per radija kalbas, darosi aišku, kad gyvenantieji toli nuo Tarybų Lietuvos, nepažįsta realios tikrovės ir tu pasikeitusiu sąlygų, kuriose tenka dirbti pastoracini darbą kunigui Tarybų Lietuvoje. Todėl jų teigimai, apibendrinimai bei išvados dažnai būna nepagrįsti ir neretai labai klaidingi.

Prieš II-jį Pasaulinį karą tuometinėje Lietuvoje Bažnyčios ir Valstybės santykiai buvo normuojami konkordatu, sudarytu 1927 m. Ta sutartimi Bažnyčia turėjo išimtinas teises: religijos mokymas pradinėse ir vidurinėse mokyklose, teologijos-filosofijos fakultetas Vytauto Didž. Universitete, gerai organizuota Katalikiškoji Akcija su gausiais savo padaliniais ir nemažu spaudos aparatu, įvairi materialinė valstybės parama algos, subsidijų pavidalais asmenims, pareigavietėms bei katalikiškoms institucijoms. Beto, Bažnyčia turėjo nemažus žemės plotus su gražiais pastatais bei trobesiais, kuriuos valdė ir administravo klebonai.

Taip pat negalime užmiršti vieno gana reikšmingo fakto, kad caristinės Rusijos laikais kataliku kunigai buvo beveik vieninteliai inteligentai, pasilikę savajame krašte. Todėl vadovavo jie ne tik religiniam, bet ir kultūriniam bei tautiniam gyvenimui. Po I-jo Pasaulinio karo, kada į kraštą kultūrinį, tautinį, ekonominį bei politinį gyvenimą isiliejo pasauliečiai inteligentai, kunigai taip pat nesitraukė iš darbo barų. Jie ir toliau drauge su pasauliečiais, o dažnai jiems vadovaudami, dirbo ir religinį, ir kultūrinį, ir tautinį, o neretai ir politinį, bei ekonominį darbą. Tradiciju ir savo darbu dėka kunigai naudojosi prieškarinėje Lietuvoje ypatingomis teisėmis ir autoritetu.

2. **Klausimas**: Tamsta liečiate daugiau tolimą praeiti. Aš gi norėčiau išgirsti apie tarybinius metus.

Atsakymas: Tad suprantama, kad 1940 m. Tarybinei Valdžiai atskyrus Bažnyčia nuo Valstybės, įvyko radikalus posukis ne tik tikinčiųjų, bet ypatingai kunigų gyvenime bei jų darbo salygose: Bažnyčia neteko Valstybės medžiaginės bei moralinės paramos, kunigai neteko ne tik beneficijų bei klebonijų bet ir vadovaujančio vaidmens ir pirmavimo teisių visame gyvenime.

Katalikiškos organizacijos, su savo padaliniais ir spauda, sustabdytos, mokykla tapo atskirta nuo Bažnyčios, metrikų ir kapinių tvarkymas perimtas iš dvasiškių ir pavestas civilinėms istaigoms, vienu žodžiu, pagal Tarybine Konstituciją, valdžia paliko kunigams tik religinio kulto funkcijas bei apeigas. Altorius, sakykla ir klausykla liko tos vietos, kuriose kunigas gali nevaržomai aukoti Nekruviną Auką, skelbti Dievo žodį ir administruoti Sakramentus.

Ta pati Konstituciją garantavo visiems piliečiams, taigi ir tikintiesiems, sąžinės laisvę ir religiniu kultu atlikimo laisvę. Kadangi Tarybinė Valstybė savo esme yra marksistinė-ateistinė, tai ji Bažnyčiai neteikia jokių medžiaginių bei moralinių privilegijų, o tik gina ir saugo tikinčiuių, kaip ir visų tarybinių piliečių, teises, numatytas pačios Konstitucijos paragrafuose.

Įstatymais draudžiama Bažnyčiai religinė propaganda. Bažnyčiai paliktos tik religinio kulto bei apeigų funkcijos. Šis posūkis, pakeitęs Katalikų Bažnyčios juridinę ir faktinę padėtį, radikaliai atsiliepė ir kunigų gyvenime bei jų sąmonėje. Dalis kunigų, daugiau kaip 300, pasitraukė į Vakarus: vieni jų buvo per daug surišę savo veikimą su vokiškaisiais fašistais okupantais ir bijojo atsakomybės už savo darbus, antri—bėgo Komunizmo baimės apimti, o tretieji—pati mažiausioji dalis, iš prigimties buvo linkę į nuotykius.

Pasilikusieji kunigai, galima sakyti, pasidalino į dvi stovyklas. Vieni stojo kovon prieš Tarybų Valdžią, reiškė nepasitenkinimą slaptai ir viešai, kai kada panaudodami sakyklą, o neretai, įsijungdami į slaptą politinę, antitarybinę veiklą. Tos stovyklos dauguma kunigų atsidūrė už įstatymų ribų, nes už antitarybinę veiklą reikėjo atsakyti prieš įstatymus. Tiesa, vienas kitas kunigas stalininio režimo metu buvo įkalintas be teismo. Vėliau beveik visi, įkalintieji ir ištremtieji kunigai, sugrįžo į Tarybinę Lietuvą, įsijungė į pastoracinį darbą ir nemaža jų dalis liko rehabilituota.

Antroji pasilikusiųjų kunigų dalis pamažu perėjo prie grynai religinio darbo ir įsijungė į tarybinį gyvenimą.

3. **Klausimas:** Taigi, labai įdomu, kaip po II-jo Pasaulinio karo dirbo kunigai Tarybų Lietuvoje?

Atsakymas: Tie, kuriems neteko laimės gyventi Tarybų Lietuvoje, negali pilnai suprasti pokarinio atstatomojo gyvenimo ir pastoracinio kunigo darbo jame. Visas kraštas nukentėjęs ir išvargintas vokiškosios okupacijos, karo audrų sūkuryje sudeginti miestai, kaimai, subombarduotos ar apgriautos bažnyčios, žmonės be namų ir pastogės, išalkę ir išgasdinti, visur pelenai ir nekalto kraujo dėmės. Todėl suprantama, kad tokiose sąlygose pokarinis kunigo pastoracinis darbas buvo nelengvas.

Ypatingai sunku buvo dėl to, kad pabėgusiųjų kunigų skaičiuje buvo Aukščiausi ganytojai su savo kurijų darbuotojais, su savo kapitulų dignitoriais, su visu, beveik, kunigų Seminarijos dėstytojų personalu.

Be to, kaip minėjau, dėl nelegalios politinės veiklos dalis kunigų atsidūrė už įstatymų ribos. Todėl likusiems kunigams teko imtis didelio, sunkaus ir atsakomingo darbo, darbo skubaus, be vadovybės, patyrimo, sunkiose gyvenimo sąlygose, naujoje teisinėje padėtyje.

Pirmiausia, susiformavus kurijoms, su Vyskupu ar Valdytojumi priekyje, teko užpildyti vakuojančius postus — paskirti kunigus į parapijas, iš kurių pabėgo ganytojai ar kurios liko tuščios, įsivėlus kunigui į politines aistras. Imtasi skubiai bažnyčių atstatymo bei jų remonto darbo. Vyriausybė visiems tiems bažnyčių sutvarkymo darbams išskirdavo statybines medžiagas, kurias tikintieji laisvomis aukomis išpirkdavo.

Per kelis ar kelioliką pokarinių metų kai kurios bažnyčios buvo atstatytos, o daugumas jų atremontuotos ir išdekoruotos. Jeigu šiandien lankytume Tarybų Lietuvoje bažnyčias, galėtume įsitikinti, kad jos atrodo neblogiau, negu prieškarinėje Lietuvoje: ir iš oro ir viduje jos atrodo gražiai, švariai, gerai apšviestos, iliuminuotos.

O "Velykiniai karstai" ir "Kalėdinės kūtelės" yra nepalyginamai puošnesnės ir meniškesnės, negu anksčiau. Bažnytinis vidaus inventorius palaikomas tvarkoje, o metai iš metų vis įsigijama naujo reikalingo inventoriaus.

Neprasilenkiant su tiesa, tenka pastebėti, kad pokariniais laikais kai kurios vienuolynų bažnyčios buvo uždarytos, nes vienuolynai, kaip organizacijos, veikiančios įstatymais, atsidūrė už įstatymų ribų. Kelios bažnyčios nebeveikia dėl ypatingų aplinkybių. Šiaip visos bažnyčios ir parapijinės ir filiacinės — tebeveikia.

Tarybiniais įstatymais kiekvienas pastatas, taigi ir bažnyčia, yra apmokėstinami draudimo ir trobesių mokesčių. Valstybinius mokesčius už bažnyčias išmoka tikintieji laisvomis aukomis. Ir nėra nei vieno atvejo, kad dėl nesumokėtų vastybinių mokesčių būtų buvusi uždaryta nors viena bažnyčia.

Ta proga tenka pastebėti, kad dabar tikintieji, kada kunigai nebeturi beneficijų, dar gausiau aukomis remia bažnyčių palaikymą ir kunigų išlaikymą, negu prieškariniais metais. Kartais net stebėtis tenka tikinčiųjų dosnumu: jų aukomis per vienerius metus padaromi tokie remontai, kuriuos prieškarniais laikais parapijiečiai padarytų tik per kelerius metus.

4. **Klausimas:** Jūs minėjote po karo kunigų stoką. Kaip šis reikalas dabar atrodo?

(Bus daugiau)

San Francisco, Cal.

Moters Dienos minėjimas puikiai pavyko

Kovo 12 dieną Suomių salėje, Berkeley, Cal., įvyko kultūriška popietė su kalbom ir filmais. Žymi už pasaulinę taiką kovotoja Madeline Duckles pasakė brandžią kalbą. Švelnus jos balsas ir kalba nuteikė klausovus šventiškai. Netrumpa jos kalba veik visa skirta taikos klausimu. Žymėtina, kad ši moteris yra 5-kių sūnų motina. Ji apkeliavus už taiką kovoj didelę dalį pasaulio ir tik prieš porą savaičių grįžus iš didelės kelionės: Tarybų Sąjungos, švedijos ir kitur su taikos reikalais.

Kalbėtoja sakė: kur ji eidavus, važiavus, ją visur žmonės apipildavo gausiais klausimais apie mūsų prezidenta Johnsoną ir Amerika, liečiant karo tesima Vietname. Ypatingai ji kalbėjo apie vartojamas baisias Napalmo bombas, kurios momentaliai degina žmoniu kūnus, atveria skausmingas žaizdas ir naikina maisto medžiagas bei ryžių laukus. Beto, nuo Napalmo bombu skausmingose kančiose žusta nekalti vaikučiai. Sužeistų vaikučių randasi gausybė, nėra kas juos gydytu, prižiūrėtų ir rūpintūsi jais.

Kalbėtoja ragino rimtai susirūpinti kiekviena kovai prieš baisaus karo plėtima ir žudymą nekaltų žmonių.

Ks. Karosienė šį kartą trumpai kalbėjo, nes laikas trumpėjo. A. Taraška pademonstravo įdomų spalvotą filmą, Popietė visiems patiko, reikėtų daugiau tokių turėti.

Susirinkimas ir atžymėjimas B. Sutkaus gimtadienio

Kovo 19 dieną įvyko LLD 153 kuopos susirinkimas B. ir V. Sutkų jaukiame bute. Nors susirinkimo eiga buvo skubota, tačiau suspėta išaukoti $150 geriems tikslams. Jonas Ginaitis davė įnešimą paaukoti "Vilnies" sekančiam šėrininkų suvažiavimui šimtą dolerių. Vilniečiai gaus šimtinę nuo San Franciskiečių. Beto, paaukota 25 dol. Taikos reikalams ir 25 dol. kovai prieš Nacius.

Po susirinkimo nemažas skaičius svečių padaugėjo į Sutkų butą. Paaiškėjo, kad veiklūs šeimininkai pasibrėžė suruošti nemažą pokylį Benedikto Sutkaus gimtadienio atžymėjimui. B. Sutkaus gimtadienis sutampa su puikiu pavasariniu kovo mėnesiu. Jam laimingai teko išsikasti iš sunkios ligos. Jo žmona pasistengė ta laime pasidžiaugti kartu su savo draugais. Kelių savaičių tarpe ligonio Benedikto gyvybei menka švietė viltis. Dėka gydytoju pelnu, susidomėjimu jo liga ir paties ligonio stipriai valiai, pasiryžimui nugalėjo blogumą bei ligą. Yra sakoma: jei žmogui nestoka ryžto, jis daug ką galįs atsiekti.

Laike vaišių celebrantui sudainuota ilgiausiu metų ir kalbų pasakyta. Ks. Karosienė pareiškė, palinkėjo selebrantui ilgų metų, o daugiausia būt pilnai sveikam ir veikliam.

Svetys Konradas Friberg, pora dienu prieš grįžes iš plataus Pacifiko, (Friberg yra darbščios vilnietės Mildutės vyras.) 10 savaičių plaukiojęs po Pacifiką ir stoviniavęs po įvairius uostus, papasakojo savo idomius įspūdžius. A. Taraška iškviestas dar papasakoti apie savo didžią kelionę su LDS reikalais. Nors jau jis mums apie pora sykių papasakojo, bet vis dar naujo atsiranda turint mintv didžios kelionės įspūdžius.

Baigiant, pats selebrantas ir jo žmona su džiaugsmo ašaromis padėkojo svečiams už atsilankvma, ir su tuo užsibaigė jauki pavasario popietė.

Beje, selebranto gimtadienio proga jo draugai, svečiai sumetė 50 dolerių. Per kelerius metus Sutkus vra buvęs spaudos vajininku. Jis pareiškė, kad šie pinigai būtu pateikti "Laisvei" ir "Vilniai" po $25.

L—ma

New York. — Niujorko miesto valdyba, 29 balsais prieš 2 nutarė pratęsti dvejiems metams nuomų kontrolę.

Lakeland, Fla.

Supiltas dar vienas mūsų senosios kartos kapas

Juozas Žukas telefonu gavo žinią, kad mirė Povilas Jelskis, ilgametis worcester, Mass., gyventojas. Mes, St. Petersburge gyvenantieji worcesteriečiai, susitarėme nuvažiuoti palydėti Povilą į amžinąjį poilsį. Mūsų 4 šeimos ir dar Žilinskienė sykiu nuvažiavom į Lakeland. Iš St. Petersburgo yra 60 mylių.

Diena pasitaikė saulėta, tai 11 valandą jau buvome pas jo sūnų Karolį ir Povilo žmoną Domicelę.

Jelskis gimė Gailiškių kaime, Sedos par., Mažeikių apskr. Visą savo gyvenimą jis gyveno Worcesteryje. Priklausė visose progresyviose draugijose: Lietuvos Sūnu ir Dukteru pašalpinėje, Liet. Darb. Susivienijimo 57 kuopoj, LLD 11 kuopoj. Buvo "Laisvės" skaitytojas ir visame pažangus žmogus. Man teko jį pažinti 1919 m., kai tik atvažiavo i Worcesterį, ir sykiu su juo dirbti. Per daugelį metų jis buvo Olympia parko gaspadoriumi.

Liūdesyje pasiliko žmona Domicelė, sūnus Karolis su žmona, 2 anūkai, berniukas ir mergaitė.

Povilas pergyveno didelių sunkumų: prieš kelioliką metų iam nupiovė abi kojas. Kuomet dėl ligos nebegalėio be kitų pagalbos gyventi, apsigyveno Lakelande pas sūnu, kur ir baigė savo gyvenima. Jo našlė Domicelė pasilieka gyventi pas sūnu.

Jelskis mirė 1967 m. kovo 16 d., palaidotas 18-a, 2 val., be bažnytiniu apeigu, be kryžiu, be ministeriu—laisvai. Man teko pasakyti kelis žodžius kapinėse. Kreditas Povilo žmonai ir sūnui Karoliui, kad jie išpildė tėvo pražvma—ji palaidoio laisvai, kaip turėjo būti. Mes, buvusieji worcesteriečiai, St. Petersburgo gyventojai, giliai užjaučiame jus jūsu pergyvenamomis liūdesio valandomis.

Pagerbdami Povila, aukojame laikraščiui "Laisvei" $10. Aukojo Frankis Kalanta su žmona $5. Juozas Bakšys su žmona $2. Po $1: Juozas Žukas su žmona, Viktoras Renečka su žmona, Helena Žilinskienė (viešnia).

Ilsėkis, Povilai, Amerikos žemelėje, o "Laisvės" skaitytojai Domicelei ir jos šeimynai gili užuojauta.

Juozas J. Bakšys

Rochester, N. Y.

Moters dienos atžymėjimas įvyko labai pasekmingas ir pelno liko. Nutarta jį sunaudoti geriems tikslams. Virėjos savo užduotį atliko puikiai, publika buvo labai patenkinta. Drg. Malinauskas paaiškino šios dienos svarba. Drg. Barauskas traukė judamus paveikslus.

Rengėjai, moterų ir vyrų kuopos, širdingai dėkoja dirbusiems ir publikai už atsilankymą.

Mūsų ligoniai visi eina geryn. Drg. Bekešienė jau žiūrinėja apie pečių, sako, jau pati valgį pasigaminusi. Lig šiolei jai daug gelbėjo jos vyras ir kaimvnė drg. Ona Bačiulienė. Už tai jai didelė d-gės Bekešienės padėka. O mes laukiame visų sirgusiųjų grįžtant dalyvauti sykiu su visais parengimuose, susirinkimuose ir veikloje už taiką pasaulyje.

K. Žemaitienė

Ft. Lauderdale, Fla.

Jaunimo liaudies dainų festivalis

Originaliai čia buvo festivalio rengėjų planuota turėti festivalį kovo 16-17 dienų vakarais, o dienomis turėti paskaitas, prisirengimo pasitarimus, diskusijas. Tam reikalui rengėjai buvo nusamdę gražų miesto parkiuką. Kadangi Ft. Lauderdale papludimyje (beach) per trijų savaičių kolegijų velykinių atostogų laikotarpį atostogauja tūkstančiai studentų iš daugelio šalies valstijų, tai rengėjai tikėjosi dalį jų patraukti į liaudies dainų vakarus.

Šalia proponuotų dainininkų grupių buvo pakviesti trys profesionalai dainininkai. "Miesto tėvams" kas tai pašnibždėjo, kad vienas ar du iš tų profesionalų esą ružavi ar raudonuojanti. Pasekmėje to, iie uždraudė festivalį rengti.

Įsimaišė į ta reikalą Civil Liberties Union, ir byla atsidūrė federaliniame teisme. Teismas privertė "miesto tėvus" grąžinti rengėjams leidimą. Valdininkai, nors leidimą grąžino, bet darė visokius trukdymus, kad pakenkti festivaliui.

Festivalis įvyko iau tik per du vakarus. Miesto gi valdžia, kad atitraukti studentus nuo lankymosi festivalvie, tais vakarais surengė studentams po atviru dangumi masiškus šokius nemokamai.

Kiek lankytoju festivalis gavo, teigiamų daviniu nėra, bet, matvt, ju buvo mažiau negu tikėtasi.

Ft. Lauderdale vidurinės mokvklos mokytojas, profesionalis psichologas, dalyvavo visuose festivalio pasitarimuose ir programose ir va, iis pateikė savo nuomonę, ką jis patyrė.

Jis sako, kad jaunuoliai, dalyvave festivalvje, pagal savo metus, yra gilesni mastytojai negu tūli mano. Sprendžiant jaunuoliu statomais klausimais, jie labai sveikai protauja.

Jaunuoliai daugiausia yra priešingi tam, kad Amerikos mokyklose ir viešame gyvenime yra brukte brukama dolerio garbinimas ir pagal doleri viskas yra vertinama. Doleris užima pirma po dievo vieta. Gal tas yra ir kitur, bet pas mus tai daugiausia. Daugelis jų pripažista, kad jų tėvai esą labai susimaiše.

Sako, kad daugelis pačių jaunuolių yra abejingi nastoviam Amerikos gerbūviui. Sako, nežiūrint ilgų plauku ir jaunuoliu nešiojamų keistu drabužiu, protiškai iie esa sveiki ir galima tikėtis, kad su subrendmu išsivystvs į navvzdingus dinamiškus piliečius.

Sekančiais metais rengėjai planuoja laikvti festivali viename sporto stadionų.

S. Zavis

Šen ir ten pasidairius

Kas kam galvoje ir kiek yra rūpinamasi tuo, kad daugelyje pasaulio šalių šiandien žmonės gyvena baisiausiame skurde. Kai aukštai išsivysčiusiose pramoningose šalyse žmonių gyvenimo vidutinis amžius pakilo iki 70 metų ir palaipsniui dar tebekyla aukštyn, tai Afrikoje, Azijoje ir kai kuriose Pietų Amerikos šalyse žmonių bendras amžius glūdi tarp 30 ir 40 metų.

Kultūringos šalys nūnai džiaugiasi ir didžiuojasi savo mokslo pasiekimais, naujais išradimais. Tačiau mokslininkai gal nei nepagalvojo, kad jie savo mokslo išradimais užnuodys atmosferą (orą), užterš ežerų ir upių vandenis. Šiandien tie oro ir vandenų teršėjai jau prisipažįsta prie kaltės.

Sako, jeigu nebus skubiai griebtasi griežtų priemonių apšvarinimui oro ir vandenų, tai apie 2020 metus arba anksčiau mūsų planetą ištiks baisi katastrofa — išnyks gyvybė...

Didžiausias oro teršėjas yra mūsų Jungtinės Valstijos. Vien tik dabartiniame Vietnamo kare jos kasdien išsprogdina šimtus didelių bombų, degina miškus ir nuodingais chemikalais iš lėktuvų apipurkščia ūkininkų pasėlius. Ir tie nuodingi dūmai ir garai kyla aukštyn į atmosferą, o vėjas išnešioja po visą pasaulį.

Be karo nuodų, dar prisideda industringų miestų kaminai, iš kurių nuolatos rūksta, kaip iš pasakiško pragaro, dūmai. Milijonai automašinų rieda visos šalies miestuose ir vieškeliuose, skleisdami nuodingus dūmus. Virš pramoningų miestų beveik niekados nebūna padangė skaidri.

Jau prieš keliolika metų žmonės pradėjo baugintis branduolinio karo pavojumi—tai dar baisesnė grėsmė.

—:—

Po išrinkimo naujos mūsų LLD Centro Valdybos jau galima pastebėti neblogų rezultatų. Jei ši valdyba taip gyvai veiks ir ateityje, tai galima laukti Draugijai skaisčios ateities. Tas parodo, kad naujo kraujo įleidimas kartais duoda geras pasekmes.

—:—

Skaitant Vietnamo karo pranešimus, net šiurpas perbėga per kūną. Vieni bombomis sudraskomi, o kiti napalmo liepsnomis apsvilinami. Dar gyvais išlikusieji pasibaisėtinus skausmus kenčia.

Todėl mūsų šalies humanistai sumanė parsivežti iš Vietnamo tiek sužeistų vaikučių, kiek galima, ir gydyti juos ligoninėse. 500 gydytojų jau pasižadėjo teikti vaikučiams pagalbą veltui.

Pregresas

Kinijos liaudies tragedija

Padėtis Kinijoje tebėra įtempta. Kaip praneša Kinijos spauda, įvairiuose šalies rajonuose vis dar aktyviai priešinasi "kultūrinei revoliucijai." Žiauri kova vyksta Tibete. Nesibaigia riaušės Anhuėjuje, Šansyje ir kitose provincijose. Daug kur armija ir viešojo saugumo organai organizuoja baudžiamąsias operacijas prieš Mao politinius priešininkus, tačiau paimti visiškon kontrolėn daugelį miestų ir provincijų nepajėgia.

Kaip matyti iš Kinijos spaudos ir užsienio korespondentų pranešimų, daug netvarkos yra ir pačiose chunveibinų bei czaofanių organizacijose. Tarp savęs ėmė konkuruoti daugybė organizacijų, štabų ir susivienijimų, kurie dalyvauja "kultūrinėje revoliucijoje." Daugelis jų atsisako paklusti vadovavimui iš viršaus. Todėl Kinijos spaudoje vis dažniau pasirodo pranešimai, kad paleidžiamos atskiros organizacijos, iki šiol aktytviai dalyvavusios "kultūrinėje revoliucijoje" ir "paimant valdžią." Chaosas ir dezorganizacija įsivyravo ūkiniame gyvenime.

Šios ir eilė kitų priežasčių verčia Mao Cze-duno grupę pakeisti taktiką vadinamojoje "kultūrinėje revoliucijoje." Pradėjusi plačiai naudoti armiją opozicinėms organizacijoms slopinti, Mao grupė tikisi kariškių pagalba išbristi ir iš ūkinio gyvenimo suirutės. Armija ėmė kontroliuoti daugelį valstybinių įstaigų, pramonės įmonių, laikraščių redakcijų, radiją, paštą ir telegrafą. Gamyklose — taip pat kariniai vadovavimo ir administravimo metodai. Žodžiu, ne įtikinimu, o jėga, kariška disciplina, aklu įsakymų vykdymu — tokiais metodais grindžia savo santykius su Kinijos darbininkų klase Mao Cze-dunas ir jo bendrininkai.

Kariškiams pavesta vadovauti ir žemės ūkio gamybai, kur pastaruoju metu susidarė katastrofiška padėtis. Karinių apygardų vadovybė rengia provincijeso pasitarimus pavasario sėjos klausimais, kariškiai įeina į sudaromus organus žemės ūkio gamybai vadovauti.

Laikraštis "Ženmin žibao," į pirmą vietą iškeldamas armijos organizacinį ir politinį vaidmenį pavasario sėjos metu, nė neužsimena apie partinių organizacijų reikšmę kovoje už tai, kad būtų įveikti rimti sunkumai žemės ūkyje. Faktiškai paraližiuota ir liaudies valdžios organų veikla.

"Kultūrinė revoliucija" ir viskas, kas vyksta dabar Kinijoje, — tai didelė Kinijos liaudies ir Kinijos Kompartijos tragedija.

T. Baranauskienė.

HANOJUS ŽADA RYŽTINGAI LAIKYTIS

Pranešimai iš Hanojaus, Šiaurės Vietnamo sostinės, sako, jog to krašto žmonės, ant kurių galvų JAV bombonešiai nuolat pila baisias bombas, yra pasiryžę laikytis griežtai, kovoti energingai, kol pergalę pasieksą.

Gerų žmonių estafetė

Dabar nelengva pasakyti, kada poetui Vaciui Reimeriui pirmąkart gimė idėja parašyti knygą **"Lietuva — broliška žemė,"** dokumentinę apybraižą apie tai, kaip paprasti lietuviai valstiečiai sunkiais karo metais išslapstė ir gyvybę išgelbėjo tarybiniam karo belaisviui maskviškiui Nikolajui Kočnevui. Galbūt, tai buvo Maskvoje visasąjunginiam rašytojų suvažiavime, pertraukos metu, kai prie rašytojo priėjo maskviškis fotokorespondentas Nikolajus Kočnevas ir prakalbino jį lietuviškai. Jie įsikalbėjo ir netrukus pasijuto, lyg būtų jau seniai pažįstami, geri bičiuliai.

Ir kas čia nuostabaus. Maskvietis Lietuvą vadina antrąja Tėvyne, nors už tūkstančio kilometrų nuo jos gyvena. Bet jį nesunku suprasti.... Juk Tėvynė tai visų pirma žmonės, su kuriais likimas tave suvedė sunkią gyvenimą valandą, kurie su tavim broliškai dalijosi savo duona ir pastoge, savo galingos širdies šiluma...

Tai buvo valstietis Dominikas Godunauskas, pirmasis žmogus, kurį lietuviškoje žemėje sutiko pabėgę iš ešelono, kuris juos vežė į mirties stovyklą — tarybiniai karo belaisviai Nikolajus Kočnevas ir Ivanas Askarovas. Kur eiti? Aplinkui nežinomybė, svetimas kraštas, nesuprantama kalba. Netoli Papilės, pamiškėje dunksnojo sodyba. Nežinia, kas čia gyvena? Nežinia, su kuo susidursi? Jeigu kokie buožės, jie įduos juos hitlerininkams... Bet ir svyruoti nebuvo galima, nes žmonių jėgos išseko, jie išskankinti, alkani, žaizdoti, leisgyvi.

Ir, štai, šią sunkiausiąją jų gyvenime valandą jie išgirdo sodybos šeimininką D. Godunausko šiltus žodžius: "Tovarišči, zaidite" — Pirmieji žodžiai, išgirsti lietuviškoje žemėje. O tai buvo ne tik žodžiai, o geri darbai. Jis juos slėpė tol, kol jiems nepasidarė čia pavojinga likti...

Tada į Godunausko vietą stojo Klemensas Kidulas iš Vyčių kaimo. Jis slėpė juos pirtyje, bet kai baltaraiščiai vėl suuodė apie tarybinius karo belaisvius — jie iš čia išėjo. Norėdami sumėtyti pėdas ir turėdami galvoje, kad slapstytis patogiau pavieniui, jie išsiskyrė su Ivanu Askarovu. Tolimesnis Askarovo (buvusio buhalterio iš Ivanovo - Voznesensko) likimas nežinomas, greičiausia, jis pakliuvo į žudikų rankas.

Kočnevas gi savo kelyje sutiko dar nemažai gerų žmonių, tokių, kaip eigulis Janušauskas ir jo žmona, kurie jį ne tik pavalgydino, bet ir nukreipė į Karolių kaimą, kur jis atrado nemažai gerų žmonių... Tai, visų pirma, Jadzė ir Pranas Domskiai, kurie jį priglaudė ir slėpė, ir Jadzės tėvas senukas Ignotas Rozgis, atidavęs Nikolajui savo paskutinį rūbą, ir Pranas Dapšas, padovanojęs jam rusų kalbos vadovėlių su rusų-lietuvių kalbų žodynėliu, labai pravertusiu jam tokią sunkią valandą, ir Liudvina Dapšienė, kuri rūpinosi, kaip sūnum.

Dar ši gerų žmonių estafetė, toli gražu, bus nepilna, Edvardas Mitrevičius, Kazimieras Rupšūs, Vincas Kulvelis, Daunių ir Jokubauskų šeimos... O juk šitie žmonės, neužmirškime, rizikavo savo ir savo artimųjų gyvybe. Ir jokie hitlerininkų grasinimai, bausmės ar kulkos nepajėgė išdildyti iš paprastų žmonių širdžių žmogiškumą.

Šią be galo brangią žmogišką vertybę "Trisdešimt penkis mėnesius, tūkstantį penkiasdešimt dienų truko Nikolajaus gyvenimas hitlerininkų trempiamoje Lietuvoje, po geraširdžių valstiečių pastogėmis, tarp ištikimų draugų ir bičiulių, rašoma knygoje. O frontui vėl priartėjus, Nikolajus Kočnevas vėl užsidėjo kareivio milinę, paėmė į rankas ginklą ir kovėsi Tarybinės Armijos eilėse.

Praūžė karas, bet sunkiu metu užgimusi, karo audroje subrendusi draugystė išlaikė ir visus laiko išmėginimus. Nikolajų Kočnevą riša su Lietuva stiprūs draugystės ryšiai. Jis nepamiršo tų paprastų, gerų žmonių, kurie jam parodė savo širdį tokiu metu, kai sąvoka "žmogiškumas" fašistų buvo prilyginta nuliui, išniekinta, kai žmonėse buvo ugdoma gyvuliškoji neapykanta kitos tautybės žmogui, kai visa Lietuva buvo paskandinta nekaltų žmonių kraujyje. Tad suprantama, kodėl maskviečio Nikolajaus Kočnevo širdyje neišblėsta atminimas apie šituos žmones iš didžios raidės...

Pokario metais Nikolajus daug kartų aplankė visus savo draugus, geradėjus, ir Damskiai viešėjo pas jį Maskvoje.

Jų karo žaizdre užgrūdinta draugystė yra gražus dviejų tautų žmonių neišardomas draugystės žiedas.

O vis dėlto kas paskatino poetą V. Reimerį parašyti šią jaudinančią apybraižą apie tarybinių tautų draugystę?

Ši tema yra artima jam ne vien todėl, kad jis į literatūrą atėjo rūsčiais karo metais, kareivišką milinę vilkėdamas. Bet dar ir todėl, kad jis yra nenuilstamas tautų draugystės veikėjas, būtent — ši tarybinių žmonių draugystės ir brolybės tema yra ir visada buvo svarbiausieji šio poeto kūrybos tema.

Reimerio poezijoje rasime nemažai eilėraščių apie tautų draugystę, kuri jam yra neišsemiamas, gyvybingas visų mūsų darbų ir pasiekimų šaltinis. Jis yra žinomas kaip vienas uoliausiųjų brolškųjų tautų poetų vertėjas į lietuvių kalbą.

V. Reimeris yra išvertęs A. Tvardovskio "Muravijos šalį," "Vasilijų Tiorkiną," "Tolių tolius," K. Simonovo eilėraščius, Iraklio Abešidzės, P. Brovkos, R. Ryskulovo, D. Gulija, S. Kaputikian ir kt. eilėraščius.

Ir suprantama, kad rašytojas ir žmogus, visą savo kūrybinį gyvenimą dirbąs tautų ir literatūrų stiprinimo ir broliškųjų literatūrų populiarinimo darbą, negalėjo neatsiliepti į be galo jaudinančią N. Kočnevo gyvenimo istoriją.

Norisi padėkoti iš širdies autoriui už puikią knygą, už tai, kad supažindino mus su ištisa galerija paprastų ir galingos širdies žmonių. Skaitant šią knygą, susipažįstant su šitais žmonėmis, kurie atliko didelį žygdarbį, kurie savo gerais darbais aukštai iškėlė humanizmo vėliavą niūrią, kruviną okupacijos naktį — malonu, džiaugies, kad tokie žmonės gyvena šalia tavęs, kad jų nemažai, kad autorius juos atrado ir jų žygdarbį įamžino.

Ši knyga labai praturtina mūsų literatūrą tautų draugystės klausimais. Ji ugdo gerus, kilnius jausmus. Ją turėtų perskaityti suaugusieji ir jaunimas, tuo labiau, kad ji parašyta gyvai, įdomiai, patraukliai, kaip sakoma tokiais atvėjais — lengvai skaitoma.

J. Skliutauskas

Gydytojo akys ir ausys

Žemiau telpančio straipsnio autoriai yra **V. Kisielius** ir **J. Žemaitis.** Jiedu savo reportažą parašė iš Utenos Medicinos mokyklos ir išspausdino "Moksleivio" num. 12-ajame.—**Red.**

—:—

Pirmakursiai — ir būsimosios seserys, ir medcinos felčeriai — mokslo metus pradeda ligoninėje. Dirba slaugėmis. Vėliau atlieka paprasčiausias medicinos seserų pareigas. Ir taip palaipsniui prieina prie sudėtingiausio seserų darbo. Praeina metai ir dešimt mėnesių — diplomuotos medicinos seserys išvažinėja į įvairias respublikos ligonines, poliklinikus, į vaikų lopšelius ir darželius. Dar aštuoni mėnesiai, ir medicinos felčeriai išvyksta savarankiškam darbui į ligonines, kaimo felčerinius punktus, gamyklas, greitosios pagalbos stotis.

Tą rytą, kaip ir kiekvieną dieną visos grupės atliko praktiką ligoninėje. Pirmakursės seserys klojo ligoniams patalus, valgydino. Antrakursės leido vaistus, tvarstė žaizdas (pritrūkusios tikrų žaizdų, vyniojo marle sveikas savo mokslo draugių rankas, kojas, krūtines). Būsimieji felčeriai budėjo greitosios pagalbos stoty, kartu su ligoninės gydytojais vizitavo ligonius.

Diplomantas-felčeris, budėjęs greitosios pagalbos stoty, atvežė ligonę. Dažnai atveža, — tam ir ligoninė. Bet ši ligonė buvo medicinos mokyklos moksleivė, mokslo draugė. Sužiūro sveikas rankas tvarsčiusios antrakursės. Kas jai?

Iš priimamojo ją vežimėliu nuvežė į operacinę. Apendicito priepuolis — diagnozė tartum telegrafu apskriejo visus kabinetus. Operacijos metu padėjėjų chirurgui netrūko. Netgi prie operacinės durų būriavosi moksleiviai.

— Gera bus operacinės sesuo, — sako apie operuojamąją jos kurso draugė.— Žinos kaip jaučiasi ligonis operacijos metu.

Čia pat, prie operacinės durų, moksleiviai pradėjo pasakoti, kaip keisčiausi atsitikimai kartais žmogui padeda tapti geru specialistu. Buvusi viena vidutiniškų gabumų moksleivė. Pripuolė jai kažkoks akių uždegimas. Kursas neseniai išeitas, turėjo būti žinoma, kaip šį negalavimą gydyti. Bet ji, užuot susilašinusi albuciso, susipylė sau į akis mazolino, kur nuospaudas gydo. Laimei gydytojas dar spėjo suteikti pagalbą. Nuo to atsitikimo ji taip įniko į akių ligas ir gydymą... Dabar dirba vienoje iš stambiausių respublikos ligoninių su geru okulistu. Sako, labai gera sesuo. Apie ją net spaudoj rašyta, kad ji—gydytojo akys ir ausys.

...Ir taip kasdieną. Tik ne kasdien operuojami moksleiviai. Iš ryto praktika ligoninėje, vaikų lopšelyje, po pietų pamokos. Darbo daug. Dvejetų irgi pasitaiko. Ypač nelengva anatomija su daugybe painiausių lotyniškų žodžių. Prieš stojant žmogaus sveikatos sargybon, reikia gerai pačiam apsiginkluoti.

— Bet svarbiausia — ir mokyklos direktorė Vida Bubokaitė pabrėžia anksčiau moksleivių sakytą mintį: — Svarbiausia pamilti savo specialybę. Aprišti žaizdą kiekvieną galima išmokyti, bet kaip išmokyti, kad seseriai palietus žaizdą, ji nustotų skaudėjus? Čia jau ne lotynų kalbos žinojimo, o meilės profesijai reikia. O kokiu būdu pamilstame? Būna ir atsitikimų...

Praėjusią žiemą paskutinio kurso felčerė Irena Jurelevičiūtė atliko praktiką Anykščių ligoninėje. Asistavo chirurgui. Operacijos metu ligonis neteko daug kraujo, reikėjo daryti perpylimą. Kai Irena atnešė bonkutę, pastebėjo, kad etiketėje užrašyta jos pavardė. Dar Utenoje kartu su kitais donorais ji buvo davusi kraują. Kaip paprastai, donorų kraują išvežė į Vilnių. Iš čia Irenos kraujas ir pateko į Anykščius. Atsitiktinumas, kad Irena savo krauju išgelbėjo žmogaus gyvybę. Geras, niekad nepamirštamas atsitikimas! Po to donorų skaičius medicinos mokykloje labai išaugo. Pati Irena, dabar jau baigusi mokyklą ir dirbanti savarankiškai, nepamiršta kilnios donoro pareigos.

...182 moksleiviai, merginos ir vaikinai, iš ryto praktikuojasi ligoninėje. Po pietų iki vėlaus vakaro sėdi klasėse. Ruošiasi stoti garbingon sveikatos sargybon.

MIESTO RYTDIENA

Kapsukas.—Didelio naujo kvartalo, kuris nusidrieks Kapsuke, Šešupės vingyje, išplanavimo projektą paruošė kaunietė architektė Viktorija Šileikienė. Šis kvartalas, kuriame derinami penkiaaukščiai ir dvylikaaukščiai pastatai, turėtų būti vienas gražiausių Suvalkijos architektūros ansamblių. Patogiuose butuose čia įsikurs 9 tūkstančiai žmonių.

Naujame kvartale bus savas prekybos centras, du vaikų darželiai, 1,712 vietų vidurinė mokykla, sportinių įrengimų kompleksas. Aplinkui žaliuos didelis parkas.

Modernūs pastatai papuoš ir senuosius miesto kvartalus. Centre iškils viešbutis, universalinė parduotuvė, kavinė, specialiųjų mokyklų bendrabučiai.

Iš Lietuvos

SPEKTAKLIS MENA KLASIŲ KOVAS

ROKIŠKIS ("Tiesos" kores.). Į nuošalaus Lietuvos kampelio kaimo mokyklą atvyksta jauna mokytoja. Apsigyvenusi pas paprastą kaimo moterį, ji daug sužino apie šios šeimos tragediją.

Nuo banditų rankos žuvo Kleivienės vyras, duktė, pas juos gyvenusi mokytoja Regina, bet motina nepalūžo. Ją šie smūgiai užgrūdino. D. Urnevičiūtės dramą "Vadink mane motina" pastatė Rokiškio liaudies teatras. Scenos entuziastai, vadovaujami teatro režisieriaus V. Pekšio, šį spektaklį paskyrė Tarybų valdžios penkiasdešimtosioms metinėms. Teatras spektaklius surengs visuose rajono kultūros namuose, su juo dalyvaus respublikinėje liaudies teatrų apžiūroje.

DIDĖJA PAJĖGUMAI

Naujoji Akmenė. — Šimtą tonų kalkių per parą išdegs eksperimentinė kompleksiškai mechanizuota ir automatizuota šachtinė krosnis, kuri stojo rikiuotėn Akmenės statybinių medžiagų kombinate. Šį originalų įrengimą suprojektavo TSRS Valstybinio statybinių medžiagų pramonės projektavimo instituto specialistai.

Dabar kombinate pradėta montuoti 50 metrų ilgio ir beveik 3 metrų skersmens sukamoji kalkių degimo krosnis. Šios, aštuntosios įmonėje krosnies projektinis galingumas — 75 tūkstančiai tonų produkcijos per metus.

Naujieji gamybiniai pajėgumai įgalins kombinatą šiemet išleisti kalkių beveik pusantro karto daugiau, negu pernai.

APDOVANOJIMAS MOTINAI

Drobūkščių kolūkio kolūkietę M. Vyštartienę pasiekė maloni naujiena: jai, pagimdžiusiai ir auginančiai 10 vaikų motinai, suteiktas Motinos-didvyrės vardas.

Šiai daugiavaikei šeimai auginant vaikus, daug padeda valstybė.

Šilalės rajone vien pernai TSRS ordinais ir medaliais apdovanota beveik 100 daugiavaikių motinų.

J. Burdinaitis

METAI PRADĖTI GERAI

Klaipėda.— ("Tiesos" koresp.) Iš pirmojo reiso šiais metais sugrįžo plaukiojanti bazė "Žemaitė". Laivo kapitonas A. Monkus papasakojo, kad įgulai buvo duota užduotis — Šiaurės Atlante išbūti 21 parą ir iš žvejų priimti 14 tūkstančių centnerių žuvies. Įgula įnešė savo pataisas. Žūklės rajone išbūta 15 dienų ir į Klaipėdą parplukdyta 19,900 centnerių silkių.

"Žemaitės" įgula įsipareigojo metinį planą įvykdyti iki Didžiojo Spalio penkiasdešimtųjų metinių.

MIAMI, FLA.

Kultūringai paminėta Moters Tarptautinė

Buvo trečiadienis, kovo 22 d., kai įvyko Miamyje Kovo 8-osios paminėjimas. Sueigą ruošė vietinė LLD kuopa. Tuoj po skanių pietų pirmininkas J. Šukaitis pakvietė draugę Kancerienę vesti kultūrinę programą. Kovo 8-oji simbolizuoja moters kovas už lygias teises ir laisves, tai tikėtasi, kad moterys ir be vyrų talkos atliks visą programą.

Bet nebuvo pamiršti ir vyrai. Programos vedėja visų dalyvių ir kuopos vardu dėkojo draugei detroitietei Smalstienei, kuri taip gausiai prisidėjo savo darbu ir lėšomis skanių pietų paruošimui. Tik gaila, kad draugė Smalstienė savo tartame žodyje jau atsisveikino su miamiečiais. Mes lauksime jos sekančiam sezone.

Programos vedėja d. Kancerienė, nepaisant, kad jai lietuvių kalba ne taip slidžiai išteka, tinkamai apibūdino Kovo 8-osios reikšmę praeityje ir dabar. Kalbėtoja nušvietė moters kovas už savas teises politikoje ir moksle. Šalyse, kur moteris turi lygias teises su vyrais, kalbėtoja sakė, moteris šiandien kovoja greta vyrų už taiką pasaulyje ir gausesnį gyvenimą vsai žmonijai. Kalbėtoja priminė, kad ir šiandien dar yra civilizuotų šalių, kuriose Kovo 8-osios principai dar nelaimėti.

Iškviesta Mrs. Lynch kalbėjo apie vietinę moterų veiklą. Šiuo metu Miamyje pavyzdingai veikia Moterų tarptautinė sąjunga už karo baigimą Vietname. Mrs. Lynch ragino ir lietuves moteris stoti į kovą už taiką ir laisvę. Kas savaitė šios moterys Miamio gatvėse išstoja su plakatais, kalbančiais už taiką.

Graži muzikališka programa

Kurioje kultūrinėje sueigoje nėra muzikos, nėra dainos, — tai, rodos, negalėtum sakyti, kad buvo "graži sueiga." Tiesa, estradoje Aido choras pasirodė kiek mažesnis. Kai kurie choristai jau išlėkė į "nortus," kiti sirginėja ir sveiksta, o dar kiti — taip sau neatėjo. Bet dalyvavo pats choro kamienas — visi tie, kurie vertina meną, kultūrą. Jie supranta, kad Kovc 8-oji reprezentuoja pažangų judėjimą, kad šio parengimo dalyviai yra pažangiečiai žmonės. Gi tarp lietuvių visoje JAV šalyje LLD yra pažangaus judėjimo pagrindas. Garbė tiems choristams ir jų mokytojui, kurie atlieka taip gražų meninį darbą pažangiame lietuvių judėjime. Prie kitų, štai Ona Martin, išlikusi iš darbo atskubėjo dalyvauti dainų programoje. Arba gero balso choristas S. Simonas iš gydytojo kabineto tą dieną atvyko atlikti chore savo dainavimo pareigą. Garbė jums, aidiečiai!

Tad Aido choras, vadovybėje muziko Nekrašo, kad ir su mažesniu balsų skaičiumi, nuostabiai gražiai sudainavo S. Šimkaus "Važiavau dieną, Čiurlionio — "Saulutė tekėjo." Taip pat muzikališkai atliko kūrinius, kurie, rodos, paties mokytojo B. Nekrašo harmonizuoti: "Toj seklyčioj," "Žveng žirgelis" ir kitus.

Duetistės — E. Mikitienė ir O. Martin sudainavo "Plaukia laivelis'' ir "Mano žvaigždė." O solistė E. Mikitienė, akompanuojant muzikui Nekrašui, skambiai sudainavo "Ant krašto marių" ir "Kur tas šaltinėlis." Moterys dar pridėjo "Ir kam gi liūdėti." Svečiai tinkamai įvertino dainos artistus ir jų mokytoją gausiais aplodismentais.

Vietoje mokytojas Nekrašas tinkamai pastebėjo tiems, kurie paskleidė nepamatuotas kalbas, būk mokytojas dainuojąs rusiškas caro laikų dainas. Mokytojas Nekrašas paaiškino ir publikai parodė, kad jo dainos yra Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje išleistos. Jis priminė ir tai, kad dauguma vargonininkų, kurie dirba bažnyčiose, yra laisvi žmonės. Mokytojas ragino auklėti ir palaikyti chorą. Choras tik trumpu laiku parodė didelį progresą. Tai parodė ši programa, kad neskaitlingas Aido choras sugebėjo tinkamai atlikti dainavimą.

Baigus dainų programą, pirmininkė dar iškvietė keletą kalbėtojų, kurie pasakė gyvas ir tinkamas kalbas sio momento reikalu. Kalbėjo J. Žebrys, J. Skliutas — mūsų svečiai. Tinkamai dienos reikalu kalbėjo E. Sliekienė, o J. Kanceris skaitė tinkamą eilėraštį. Keletą sakinių tarė ir V. Bovinas. Svečiai pageidavo daugiau tokių kultūrinių sueigų. Pagaliau vienbalsiai pasisakyta pasiųsti prezidentui rezoliuciją, kad jis baigtų karą Vietname.

Jei neklystu, tai šiai sueigai pietus gamino mūsų darbštuolės moterys—Kancerienė, Smalstienė, Tamošiūnienė, Motuzienė ir kitos. Sekanti mūsų kultūrinė sueiga gal bus skirta paminėjimui poeto Mačio-Kėkšto šimtojo gimtadienio.

Ramstis

CLEVELAND, OHIO

CLM klubo susirinkimas įvyks balandžio 12 d., 1 val. popiet, toj pačioj vietoj — EOUV, 12618 Shaw Ave. Draugės, įsitėmykite!

— — — —

Mūsų ligoniai ir mirimai

Andrius Salin stebuklingai gražiai sveksta, nors dar vis ligoninėje, kur jis išbuvo jau tris savaites.

O Buivydienė jau namie.

J. Masilionis, seniai serga, randasi namuose. M. Keizau taipgi serga namie.

Visiems ligoniams linkiu greit pasveikti.

Mirė Mary Dubinikienė; palaidota kovo 10 d.

J. Istramskas mirė kovo 11 d.; Margaret Jankauskienė, — kovo 13 d.

Visi trys laisvai buvo palaidoti. Lai būna jiems lengvas atilsis, o likusiems gili užuojauta. Gaila, kad negalėjau dalyvauti šermenyse dėl nesveikatos.

— — — —

LLD 22 kuopos įvyks metinis banketas, "atvelykis". Kas turės gražiausį margutį, tas gaus dovaną. Taigi, nepatingėkite pasidarbuoti.

Prašome, kas turite dovanėlių, atneškite, kad galėtume sukelti finansų, kurių labai reikia.

Kviečiame visus dalyvauti šiame pobūvyj. Turėsime gerą muziką ir kitokių pamarginimų. Pietūs prasidės 2 val. Vieta: Italų salėje, 15901 St. Clair Ave.

— — — —

Noriu pranešti, kad LDP Draugijos pažmonys neįvyks.

A. S.

Serga rašytojas Mike Goldas

San Francisco, Cal.—Įžymus amerikinis rašytojas-žurnalistas Mike Gold staiga susirgo ir buvo patalpintas San Francisco Kaiser Hospitalyje. Mike buvo suparalyžiuotas, bet, sakoma, gydytojai jau pradeda jį išgydyti.

Pastaruoju laiku Mike Goldas rašė savo autobiografiją. Jis gyvena su savo šeima čia pat ir seka visuomeninio gyvenimo eigą, kiek tik gali sekti plačiai matąs žmogus.

MIAMI, FLA.

Pas mus jau pavasaris. Nors čia ir per visą žiemą gėlės žydi ir medžiai žaliuoja, tačiau kovo mėnesį želmenija pasipuošia gražiausiu savo aprėdalu ir pavasaris žengia į vasaros karščius pilnu savu **išdidumu**. Bet kai kurie iš mūs svečių turistų jau pradeda mus apleisti.

Labai brangus svečias Stasys Vaineikis kovo 20-tą mus jau apleido. Jis čia buvo apie 5 mėnesius, bet dabar grįžta vasaroti į savo namus Binghamtone, N. Y.

Stasys ypatingai mums brangus todėl, kad jis yra žymus dainininkas ir solistas. Jis su mumis dainuoja Miamės Aido chore, ir dabar mes turėsime didelę spragą savo eilėse. Dažnai Stasys ir Mae Gabrėnienė dainuoja kaip solistai ir publika juos myli; ypač kai Stasys sudainavo **"Kalvį"** ir Mae — **"Indian Love Call,"** publika vėl ir vėl atšaukė juos į estradą. Mae laiko sau už didelę garbę pasirodant estradoj su Stasiu. Jei jų balsai susiderins, gal jai bus proga net ir duetą padainuoti su Stasiu. Jiedu ima pamokas pas profesorių Nekrašą.

Stasys labai kuklus žmogus. Jis visuomet sako: "Na, ką gi, jau nebe jaunystė. Prieš keturiasdešimt metų geriau padainuodavau; dabar jau taip nebegaliu..." Bet kai jis dainuoja "Kalvį" arba "Kaip paseno jau Stasys" (Miko Petrausko muzika), klausytojų jausmus žadina gyvai. Stasys turi stiprų tenoro balsą, kurį net ir Italijoje lavino, ir galėjo būti pažiba lietuviškos dainos padangėje. Tačiau, kaip jis sako, "Pamačiau, kad gyvenimo iš dainos nepadarysiu, todėl, kad mažai yra lietuvių, vertinančių dainos meną; taigi mokiausi fotografijos'"

Stasys pasidarė puikų puikų pragyvenimą savo studijoje Binghamtone. Jau senokai jis nebedirba. Kaip turistas, jis yra apvažiavęs beveik pusę pasaulio. Žiemas praleidžia Miamyje.

Stasys yra vienas iš rimčiausių ir draugiškiausių lietuvių, kiek aš jų Miamyje esu susitikęs.

Geros jam kloties Binghamtone vasaroti. Miamiemiečiai lauks jo grįžtant kitą rudenį kaip stambiausio šulo mūsų Aido chore.

Bevardis

Rochester, N. Y.

Vieša padėka

Buvau sunkiai susirgusi, net papuoliau į ligoninę. Draugai bei draugės mane lankė, atsiuntė laiškus ir atvirukus, net ir gėlių. Kada pargrįžau į namus, tai ir maisto atvežė.

Taigi visiems draugams širdingiausiai ačiū. Niekad jūsų neužmiršiu ir, kai sustiprėsiu, vėl dalyvausiu sykiu su jumis visais .

Didžiai dėkoju.

Ana Galinaitienė

Help Wanted Female

LAVEROCK VICINITY

Housekeeper. Monday through Friday. No cooking. Sleep in or out. HA 4-1700. Call between 9 & 5 on Saturday and Sunday AD 3-1641 (21-26)

SALESGIRL

Some experience. Retail candy shop for Easter holidays. Please call BA 6-4427 (21-27)

MACHINISTS. Perkasie, Pa. Man with capabilities of setting up milling machine, lathe, drill press for production runs. Excellent opportunity for advancement. Starting wages excellent. Profit Sharing Plan, Insurance & Health Benefits. Apply week-days between hours of 10 to 3 and Saturday, 10 to 12 noon. PHILADELPHIA SCIENTIFIC GLASS CO., 9th—Ridge Avenue, Perkasie, Pa. Phone 257-6869 (23-26)

SEAMSTRESS FITTER

For ladies apparel shop in Wayne. Good pay. Permanent position. Phone MU 8-1677. 9:00 to 5:30 PM. Any day. Philadelphia. (24-25)

PENKI LAKŪNAI KRITO DANANGE

Saigonas. — Penki amerikiniai lakūnai žuvo didžiuliame aerodrome prie pat šito miesto. Nelaimė įvyko, kai amerikinis lėktuvas-kovotojas ir amerikinis transportinis lėktuvas čia pat susikūlė.

Abudu lėktuvai sudužo.

SO.BOSTON, MASS.

So. Bostono Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas su pirma diena š. m. balandžio mėnesio vėl pradės žaidimų popiečius, kas šeštadienį, 3-čią valandą po pietų, 318 W. Broadway. Visi mylinti smagiai praleisti laiką ateikite, gausite kavutės su pyragaičiais. O 5 val. tą pačią dieną įvyks LAP Klubo mėnesinis susirinkimas. Visi nariai ateikite ir užsimokėkite duokles už 1967 metus.

S. Rainard

Farmeriai smarkiai kovoja; lieja pieną gatvėse

JAV farmeriai tęsia kovą

Washingtonas. — Jungt. Valstijų farmeriai pradeda smarkiau bruzdėti dėl nepakenčiamai blogėjančių gyvenimo sąlygų.

American Farm Bureau Federation (Amerikos Farmerių Federacijos) prezidentas Charles Schuman iš Sullivan, Ill., skelbia, kad niekad Amerikoje nebuvo tokio farmeriuose sujudimo, koks yra šiandien. Schumanas sako, tam yra ir priežastis: pramonės produktų (mašinų, trąšų, etc.) kainos tebekyla, o farmų produktai—pav., pienas — parduodamas senomis kainomis.

Dėl to daugelio valstijų farmeriai šiandien yra kovos lauke, bet ta kova ypatinga: jie atveža savo pieną į miestelius ir išlieja gatvėse. Kitur kitokias priemones naudoja, atsisakydami pieną parduoti.

Panašiai yra Wisconsin, Illinois, Nebraska, Michigan, Ohio, Niujorko, New Jersey valstijose. Kai kur įvyksta streikuojančių farmerių susirėmimai su policija.

Worcester, Mass.

BANKETAS ir PRAKALBOS

Rengia LLD 11 kuopa

Įvks Sekmadienį

Balandžio 9 April

Pradžia 1-mą valandą dieną

Kviečiame visus plačiosios apylinkės lietuvius dalyvauti ir pakalbinkite savo kaimynus į šį banketą. Pietus užbaigus bus prakalbos. Kalbės svečias mūsų Draugijos organo "Šviesos" redaktorius—

Antanas Bimba

Jis duos įdomų pranešimą iš savo lankymosi mūsų tėvų žemėje Lietuvoje, kur jis pereitą vasarą praleido virš penkių mėnesių laiko. Jis ten matė ir patyrė daug įspūdingų dalykų, apie kuriuos jis mums kalbės.

Kviečia Rengėjai

BROCKTON, MASS.

Mūsų organizacijų ir kuopų susirinkimai Liet. Taut. Namo kambariuose, 8 Vine St. Montello

LLD 6 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, balandžio 3 d., 7 val. vakare.

Liet. Taut. Namo Draugovės mėnesinis susirinkimas įvyks antradienį, balandžio 4 d., 7 val. vakare.

LDS 67 kp. mėnesinis susirinkimas atsibus ketvirtadienį, balandžio 6 d., 7 val. vakare.

Šv. Roko pašalpinės draugystės mėnesinis susirinkimas įvyks trečiadienį, balandžio 5 d., 7 val. vakare, Lietuvių Piliečių Klubo salėje, 128 Ames St.

Lietuvių Piliečių Klubo susirinkimas įvyks ketvirtadienį, balandžio 6 d., jų pačių salėje 128 Ames St., 7 val. vak.

Visi nariai prašomi nepamiršti ateiti į minėtus susirinkimus ir pasimokėti metines duokles.

A. Bimbai prakalbos yra rengiamos balandžio 8 d., 2 val, popietų. Šeštadienį niekas nedirba, tai busais bus galima atvažiuoti iš Stoughtono ir iš Bridgewaterio.

G. Shimaitis (23-24)

BALTIMORE, MD.

LLD 25-tos kuopos susirinkimas įvyks šetadienį, April-Balandžio 1-mą dieną, 2-rą val. po pietų, visiems žinomoje vietoje. Visi nariai kviečiami dalyvauti. Turėsime išrinkti "Laisvės" pikniko komisiją ir daugiau reikalų aptarti.

Kuopos komitetas (23-24)

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina $1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Amerikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

Baltieji vergai ir jų viešpačiai
Negrų vergovė Amerikoje
Laisvieji darbininkai senovėje
Revoliucija ir nepriklausomybės karas
Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)
Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija
JAV ekonominis vystymasis po polietinio karo
Aštriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)
Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos 1880-1886
Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas
Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla (1886-1900)
Komunistinio judėjimo Amerikoje pradžia
Didžiųjų kovų audra
Bedarbių kovos 1928-1940 metais
Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"
Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygyne

Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

BALTIMORE, MD.

Mirus

Jonui Balsiui

Giliausią užuojautą reiškiame Alenai Balsienei, jo dukrai, žentui ir anūkams, netekusiems mylimo vyro ir tėvo. Jo mirtis paliko mūsų širdyse liūdesį ir skausmą. Jo asmenyje netekome aktyvaus LLD ir LDS kuopų nario. Lai būna jam lengva šios šalies žemelė.

P. ir K. Kupriai
J. Kasparavičius
H. Cwon
O. Kučiauskaitė
A. Ekwise
M. Šilanskienė
W. Balčiūnai
P. Paserskis
L. ir M. Antanaičiai
T. Medelienė
A. Antanaitienė
J. Deltuva
A. ir O. Žemaičiai
A. J. Pranaitis
J. ir J. Staniai

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Frank Shimkus

Mirė Kovo 30, 1959

Jau aštuoneri metai kai mirė mano mylimas vyras. Su liūdesiu prisimename jį. Mes niekados tavęs nepamiršime.

Felicija Šimkienė, žmona
Eugene ir Edward, sūnūs
ir jų šeimos

Arlington, N. J.

"Morning Freiheit" švenčia 45 metų gyvavimo sukaktį

"Morning Freiheit" švenčia savo 45 metų amžiaus sukaktį.

Žydų dienraštis "Morning Freiheit" (Rytinė laisvė") šiemet švenčia 45 metus savo gyvenimo.

Ta proga laikraščio leidėjai ruošia didžiulį koncertą — **sekmadienį, balandžio 2 d., Hunter College Assemblėjos salėje, Park Ave. ir 69th St., Manhattane.** Pradžia 2 v. p. p.

"Morning Freiheit" — vienintėlis žydų kalba progresyvus liaudies dienraštis Jungtinėse Valstijose. Jis vaidina milžinišką vaidmenį kovoje už taiką, už civilines teises, už laisvę visiems darbo žmonėms.

Kuriems tik laikas leidžia, raginami dalyvauti šiame istoriniame draugų žydų dienraščio koncerte.

Gegužės Pirmosios komitetas kviečia imtis darbo

Kovo 23-čios vakarą viešbutyje Penn Garden įvyko pirmoji šių metų Gegužės Pirmosios konferencija, kuri atliko pirmuosius būtiniausius demonstracijos ruošimo darbus. Nutarė:

Gegužinę ruošti gegužės 1 d., pirmadienį po darbo.

Išrinko komitetą, įgalino gauti iš miesto Parkų departamento leidimą demonstraciją vykdyti Union Square, kur jau vykdoma per eilę metų.

Įgalino ruošti reikiamą literatūrą ir mobilizuoti jos skleidimą; gauti dailininkus iškaboms tapyti; šūkiams ruošti.

Įgalino komitetą save padidinti gaunant galinčių gegužinei padėti asmenų iš unijų, jaunimo, studentų, moterų tautiniu grupių ir kitu organizacijų.

Nutarė, kad komitetas artimiausiu galimu laiku sušauktų antrąją konferenciją, kurdi peržvelgs jau atliktą darbą ir dadės kas bus reikalinga tuo momentu.

Dalyviai padarė būtiniausią darbo pradžiai dalyką—pasidalino gegužinės sveikinimų blankas, o tūli jau iš anksto atnešė ir pinigų, suprasdami, kad be pinigų nei iškaboms medžiagų ir dažų nepirksi, neigi eisi į spaustuvę lapelių spausdintis.

Lietuvių atstovas taipgi pasiėmė tų blankų. Paprašytieji su jomis pasidarbuoti ar paaukoti, neatsisakykite paremti tą gražų tikslą.

Apie Gegužės Pirmosios reikšmę, įdomiausių bruožų iš jos istorijos tikriausiai rasite sekamuose "Laisvės" numeriuose.

Kor.

Irgi nuskriausti!

N. Y. miesto taryba 27 balsais prieš 5 nutarė uždrausti pusnuoges (topless) veiterkas. Neklaužadoms bausmė iki 30 dienų kalėjimo ir 25 iki 50 dolerių pirmu kartu, o už antrąjį — iki 60 dienų ir iki 500 dolerių, arba gali bausti abiemis bausmėmis kartu.

Sakoma, jog kai kurie biznieriai dėl to nukentės ir tarybą keiks. Esą į tūlas "aukštos" klasės įstaigėles ateidavo daugiau norinčių pažiūrėti į tai, kas nevalgoma, negu šaunių pietų pavalgyti.

Vyresnysis gaisragesys Sam Levine, 57 m., skubėdamas prie gaisro žuvo jo mašinos susidūrime su kita mašina. Jo šoferis 1 gaisragesys ir kitos mašinos vairuotojas sužeisti.

Kankinimas paštu

Atrodo keista, bet jau pasauliniai žinoma, kad pašto stamputė gali žmogų kankinti.

Šiomis dienomis New Yorko žydų vykdomojoj parodoj išdėtos stampos, kurios žydus įtardinėjo. Naciai iš britų stampų kryžiaus padarydavo šešiakampę žvaigždę. Taipgi naciai padarydavo stampų su įrašu "This is a Jewish War" ir jas masiškai skleisdavo Anglijoje karo metu.

Staten Islande prie Clifton užsidegė prieplaukoj sukrauti pundai gumos. Sudegė 1,000 pundų. Išsiveržusi per sienas ir stogą ugnis apmėtė degėsiais prieplaukoj stovėjusį laivą, bet įgula spėjo laivą išvesti tolyn į uostą neuždegtą.

Baisu į tokius namus patekti

Prieš tūlą laiką New Yorko miesto Bronx rajone džiūrė buvo įgalinta ištirti Youth House. Tai tokia įstaiga, kurion uždaro nusikaltusius vaikus ir paauglius. Įstaigą užlaiko miestas, valstija primoka pusę kaštų.

Įstaigą tirti įsakė po to, kai 14-kametis Ralph Green ten tapo mirtinai primuštas.

Šiomis dienomis tyrėjai pateikė raportą. Jame iškeliama aikštėn šiurpių dalykų, žiaurių pabaudų, kuriomis tariamieji "auklėtojai" bei "prižiūrovai" bando neklaužadas palaikyti paklusniais. Be kitų, suminėta "necking" ir "chesting"—tai kumščių daužymo į sprandą ir krūtinę "sportas," nuo kurio ir tas vaikas mirė.

Glaustai, tyrėjai pasakė, jog šios istaigos problema yra nesvietiškas perpildymas ir stoka pinigų tinkamam personalui pasamdyti. Jie įsakė:

Griežtai uždrausti daužymus.

Šalin perpildymą.

Priimamus ištirti ir skirstyti pagal prasikaltimą ne vien pagal amžių, kad nekalti mažamečiai nepatektų su sugedusiais elementais.

Kreipti daugiau dėmesio į jų sveikatos padėtį. Patirta, kad tarp 7-18 metų amžiaus mergaičių buvo sau pasidarvta abortų, bandyta nusižudyti.

Priminta toks įvykis, kad jaunuolė nakčia pagimdė be jokios pagalbos, kudikį susuko į lietpalti ir rytmeti nusinešė teisman. Visa tai atliko prižiūrovų nepastebėta.

O istaiga visgi reikalinga, tik reikia stengtis, kad istaigos būtu geriau, žmoniškiau užlaikomos ir vedamos, kad jos būtu erdvesnės. Ir šiame raporte buvo priminta, kad istaiga yra irengta trim šimtam asmenu, o yra ne kartą buvę, kad ten gyventi buvo subrukta po 540 asmenų.

Juozas Dainius Sveiksta

Ketvirtadienį, per telefoną kalbėjausi su Juozo Dainiaus (Jordan) marčia, Bound Brook, N. J., klausinėjau apie Juozą, kokia jo padėtis po automašinos avarijos. Ji sakė, kad po biskį gerėja jo sveikata, gydytojai leido jam atsisėsti lovoje, bet žinoma, ims laiko. Sako jam trūkęs blužnis (spleen) ir kaulas žande, taipgi gerokai galva sužalota. Iš pradžių gydytojai ji įrašė į kritiškai sergančiųjų sąrašą, gal už savaitės išbrauks iš to sąrašo.

Visvien džiugu sužinoti, kad mūsų bendradarbio sveikata gerėja. Varde viso "Laisvės" kolektyvo, linkime jam sustiprėti, laukiame jo atvykstant pas mus.

—L. K—tė

Apie telegrafinių žinių unijistus

War Service Guild viršininkai nutarė pateikti nariams balsuoti samdytojų (United Press International) pasiūlymus derybose už naują sutarti. Įstaigai dirba 1,000 darbininkų po visą šalį išbarstytuose 98-uose centreliuose.

Reporteriai ir fotografai didmiesčiuose gautų po $22 algos priedo. Pagal balsuojamąjį planą aukščiausia minimum alga dabar būtu $196, sekama rugsėji pakiltu iki $202.50, 1968 metų kovo 16 iki $208.50, 1968 m. rugsėjo 11 iki $212 per savaitę.

Prasikaltėlius šlakstys kvepalais

New Yorko miesto policijos viršininkas Howard R. Leary sako turįs planus daugiau riboti policijos vartojimą šaunamų ar kitų mirtingų ginklų gaudant prasižengiančius įstatymams ar tvarkai. Daugiau dėmesio būsia skiriama kaltininko atpažinimui — bėgančius "apšaudys" ilgai pasilaikančiais kvepalais.

Miesto rendų kontrolė pratęsta dar 2 metams

New Yorko miesto taryba 29 balsais prieš 2 nutarė dar dvejus metus palaikyti gyvenamojo ploto nuomų kontrolę. Tarimas liečia milijoną suvirš apartmentų.

Prieš kontrolę, už panaikinimą 24 metų įstatymo kovojo ne vien tik apartmentinių namų savininkai, bet ir daugelis mažųjų namų savininkų, kurių gaunamos karo metu nustatytos nuomos kainos toli atsiliko nuo imamų naujuose apartmentiniuose namuose.

Įdomus bus LLD 1-os kuopos parengimas

LLD 1-ji kuopa rengia įdomų parengimą balandžio 30 d., Laisvės salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 val. popiet.

Laisvės redaktorius R. Mizara padarys trumpą apžvalgą dabartinių svarbių įvykių pasaulyje. Ypač jis savo kalboje plačiau palies dabartinę padėtį Kinijoje, apart kitų svarbių klausimų.

J. Siurba parodys naujus spalvotus paveikslus (slides) iš Lietuvos ir iš kitų vietų. Bus idomu pamatyti gražius Lietuvos vaizdus.

Programa bus įvairi ir įdomi. O po programos susirinkusieji bus pavaišinti užkandžiais.

Nepamirškite ateiti. Atsiveskite savo draugus ir pažįstamus.

Rengėjai

New York. — Vandalai išteplioja kažkokia baisia spalva marmurinius liūtus, kurie stovi ties Didžiosios Niujorko bibliotekos durimis, it saugodami jas.

Washingtonas. — Praėjusią savaitę grįžo iš Pietų Vietnamo senatorius Edward W. Brooke (respublinas, negras iš Mass. valstijos). Grįžęs, Brooke sakė prakalba JAV senate.

Savo kalboje jis pareiškė, kad, girdi, nors jam nėra smagu tai daryti, bet jis atvirai pasisakąs, kad remiąs Johnsono politiką Vietname. Kitais žodžiais: Brooke už tęsimą karo.

Aidiečiai kviečia

Draugai ir draugės! Choro garbės nariai, choro rėmėjai bei dainos mylėtojai. Kaip matote telpantį "Laisvėje" skelbimą, Aido choras **šį šeštadienį, balandžio 1-ą,** duos Jums, gerbiamieji, pirmą šiais metais — pavasarinį pasilinksminimą-parengimą "šurum-burum." Už nedidelę įžangą turėsite-matysite daug ką. Programa susidės bent iš keturių dalių:

Pirmas numeris bus gražus filmas iš Lietuvos. Antras — "bufetas"; šalti, šilti ir karšti užkandžiai bent iš trijų pasirinkimų (courses). Trečias numeris — choro išstojimas, dainos, vadovaujant mokytojai Mldredai, pagal jos pačios pasirinktas dainas. Ketvirtas numeris bus — **muzika** per visą vakarą; šokių mėgėjai galėsime ir "polką su ragučiais" sutrepsėti.

Aidiečiai maloniai kviečia visus, ir prašome nesivėluoti.

Pradžia lygiai 5-tą val. vakaro. Įžanga $1.50.

Pirmininkas

Sveikina

Miela Lilija: Pas mus čia Miamėje labai gražu, turime 85-88 laips. šilumos. Maudomės kasdien. Turistų privažiavę iš visur. Jau keletą sykių buvome L. Soc. Klube. Prašau pasveikinti N. Y. Liet. Moterų Klubo nares ir aidiečius. Pasiilgstu visų. Linkėjimų nuo dukros Lilijos šeimos. Iki pasimatymo. Julė Lazauskienė

New York.—Cassius Clay, įžymus boksininkas-čempionas, nugalėjo savo oponentą Zora Folley rungtynėse, kurios įvyko kovo 22 d. Madison Sq. Gardene.

Parengimų kalendorius

Balandžio 1 d.

Aido choro "Surum Burum" Vakaras šeštadienį pradžia 5-tą val. vakaro, "Laisvės" salėje.

Vakaro programa bus paskelbta "Laisvėje" vėliau.

Balandžio 9 d.

LDS 3-ios Apskrities banketas, Liet. klube, Harrison, N. J., 2-rą valandą.

Balandžio 16 d.

"Laisvės" salėje "Lietuvos spaudos paroda" ir filmų rodymas. Visi kviečiami. Pradžia 2 val. po pietų.

Balandžio 22 d.

Lietuvių Namo Bendrovės šėrininkų suvažiavimas "Laisvės" salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 val.

Balandžio 30 d.

LLD 1-os kuopos kultūrinė popietė, Laisvės salėje, Ozone Parke. Pradžia 2 v. po pietų. Programa bus paskelbta vėliau.

Balandžio 15 d.

Taikos sambūris. 11 val. ryto žygiuotojai susitiks Central Parke, prie 66-tos gatvės. 12 val. pradės žygį į Suvienytas Nacijas. 3 val. demonstracija prie Suvienytų Nacijų.

Gegužės 7 d.

Aido Choro metinis koncertas, New National Hall (Lenkų), 261 Driggs Ave., Brooklyn (Greenpoint), N. Y. Pradžia 2 val. po pietų.

Moterų Klubo narėms

Niujorko Moterų klubo susirinkimas įvyks trečiadienį, kovo 29 d., 7:30 val. vakare, Laisvės salėje.

Dalyvaukime visos. Reikalų turime nemažai.

Valdyba

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Uršulės Bieliauskienės

(Richmond Hill, N. Y.)

29 d. Kovo sueina du metai kai išsiskyrė iš gyvųjų tarpo, palikdama daug liūdnų prisiminimų. Lai būna tau amžina ramybė.

Motiejus Klimas,
pusbrolis.
Emilija, Juozas ir **Wanda Krupski.**

Ramsey, N. J.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Uršulė (Senkiūtė) Bieliauskienė

Mirė Kovo 29, 1965

Jau dveji metai kai mirė mylima žmona ir motina. Su liūdesiu prisimename ją. Ilgai ji pasiliks mūsų atmintyje.

Petras Bieliauskas, vyras
Albina, dukra

Richmond Hill, N. Y.

AIDO CHORO

"ŠURUM BURUM" VAKARAS

Šeštadienį, Balandžio 1 d.

"Laisvės" Salėje

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Pradžia 5 val. vak. —:— Įėjimas $1.50

Aido Choras beveik kiekvieneriais metais rengia pasilinksminimo vakarą. Tad ir šiemet tokį vakarą ruošia, kviesdamas vietinius ir iš apylinkės jo rėmėjus—garbės narius, dainos mylėtojus dalyvauti. Rengėjai užtikrina, kad linksmai praleisite vakarą, nes jie jau pasiruošę svetingai priimti dalyvius.

Lauksime! —Vakaro Rengėjai

SPUTNIK

Naujas mėnesinis žurnalas, leidžiamas Sovietų Sąjungoje Gražiai priimtas JAV-jose. Kiekviename laidoje suvirš 250 puslapių.

Rinkinys aprašymų iš suvirš 1000 įvairių rusų kalboje leidinių

SPUTNIK galima gauti angių ar rusų kalbose.

Prenumerata vieniems metams

$5.00

Pažymėkite kokią laidą norite —angliškai ar rusiškai. Siuskite užsakymus ir mokestį:

IMPORTED PUBS. & PRODS.

Room 611

1 Union Square, N. Y. C., 10003

SVARBIOS KNYGOS

Parašytos Žymių Autorių

Atsiminimai ir Dabartis

Parašė Leonas Prūseika

Daviniai iš jo pergyvenimų ir kovų. Ši knyga yra faktinai istorija laikotarpio nuo 1905 iki 1956 metų.

Puslapių 303, Kaina $2.00 — Dabar $1.00

Kelias į Laimę

Parašė Rojus Mizara

Apysaka bei romanas iš lietuvio emigranto jaudinančių pergyvenimų ir tragiškos jo mirties.

Puslapių 368, Kaina $1.00 — Dabar 50c

Kelias į Naują Gyvenimą

Parašė Antanas Bimba

Aiškūs nurodymai skurdaus žmonių gyvenimo priežasčių ir išvados, kokiu keliu einant yra galima sukurti laimingą gyvenimą.

Puslapių 263, Kaina $1.50 — Dabar 75c

Prošvaistės

Parašė Jonas Kaškaitis

(Dr. J. J. Kaškiaučiaus)

Geriausios Jono Kaškaičio poezijos rinkinys. Taipgi vaizdingai apibūdintas jo gyvenimas ir visuomeninė veikla.

Puslapių 311, Kaina $2,00 — Dabar $1.00

Šios knygos gaunamos "Laisvės" knygyne

102-02 Liberty Ave., Ozone Park 17, N. Y.